

Έτος Ίδρυσης 2006

ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ

Ινστιτούτο Μικρών Επιχειρήσεων
ΓΣΕΒΕΕ

**ΕΞΑΜΗΝΑΙΟ ΔΕΛΤΙΟ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΚΛΙΜΑΤΟΣ
ΜΙΚΡΩΝ & ΠΟΛΥ ΜΙΚΡΩΝ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ**

Α' Εξάμηνο 2021

No 23

Αθήνα
Σεπτέμβριος 2021

IME ΓΣΕΒΕΕ

Ινστιτούτο Μικρών Επιχειρήσεων

Γενικής Συνομοσπονδίας Επαγγελματιών Βιοτεχνών Εμπόρων Ελλάδας

Αριστοτέλους 46, 104 33 Αθήνα

Τηλ: 210 8846852, Φαξ: 210 884653

Email: info@imegsevee.gr

www.imegsevee.gr

Τίτλος: «Εξαμηνιαίο Δελτίο Οικονομικού Κλίματος μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων Α' εξάμηνο 2021»

Τύπος δημοσίευσης: Έρευνες οικονομικού κλίματος ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ

Χρονολογία δημοσίευσης: Σεπτέμβριος 2021

Συγγραφέας: Γιώργος Θανόπουλος

Επιστημονική επιμέλεια: Διονύσης Γράβαρης

Σχεδιασμός – Σελιδοποίηση: Γιάννης Μισεντζής

Βιβλιογραφική αναφορά:

ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ (σε συνεργασία με την MARC ΑΕ) (2021), «Εξαμηνιαίο Δελτίο Οικονομικού Κλίματος μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων Α' εξάμηνο 2021», Έρευνες οικονομικού κλίματος ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ 2021, Αθήνα: ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ, σσ. 48

Το παρόν ερευνητικό κείμενο εκπονήθηκε στο πλαίσιο του Υποέργου 1: "Μηχανισμός μελέτης και ανάλυσης οικονομικού περιβάλλοντος λειτουργίας μικρομεσαίων επιχειρήσεων" της Πράξης "Παρεμβάσεις της ΓΣΕΒΕΕ για τη συστηματική παρακολούθηση και πρόγνωση αλλαγών του παραγωγικού και επιχειρηματικού περιβάλλοντος των μικρομεσαίων επιχειρήσεων" με κωδικό ΟΠΣ 5003864, του Επιχειρησιακού Προγράμματος Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία (ΕΠΑΝΕΚ)

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Έρευνα ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ

**Εξαμηνία αποτύπωση οικονομικού κλίματος
στις μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις
(0-49 άτομα προσωπικό οι οποίες αποτελούν
το 99,6% των ελληνικών επιχειρήσεων)**

- Σημαντική άνοδος του δείκτη οικονομικού κλίματος των ΜμΕ στις 46,3 μονάδες
- Κρίσιμες βραχυπρόθεσμες και μεσοπρόθεσμες προκλήσεις για τη βιωσιμότητα των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων

- Σημαντική άνοδος του δείκτη οικονομικού κλίματος των ΜμΕ στις 46,3 μονάδες
- Κρίσιμες βραχυπρόθεσμες και μεσοπρόθεσμες προκλήσεις για τη βιωσιμότητα των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων

Ο δείκτης οικονομικού κλίματος για το Α εξάμηνο του 2021 σημειώνει σημαντική άνοδο καθώς διαμορφώνεται στις

46,3 μονάδες, έναντι των **20,1**

μονάδων που είχε καταγραφεί στις δυο προηγούμενες έρευνες. Παραμένει, ωστόσο, χαμηλότερα σε σχέση με τα προ πανδημίας επίπεδα

Η ρευστότητα παραμένει το σημαντικότερο πρόβλημα των επιχειρήσεων.

4 στις **10** μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις έχουν ταμειακά διαθέσιμα το πολύ για ένα μήνα.

1 στις **5** επιχειρήσεις (21,4%) δεν έχει καθόλου ταμειακά διαθέσιμα, ενώ για επίσης **1** στις 5 επιχειρήσεις (21%) τα ταμειακά διαθέσιμα επαρκούν το πολύ για ένα μήνα.

Το **36,7%** των επιχειρήσεων εκφράζουν τον φόβο για ενδεχόμενη διακοπή της δραστηριότητάς τους κατά το επόμενο διάστημα

Το **7,9%** των επιχειρήσεων δήλωσε πως **αύξησε** το προσωπικό του το Α εξάμηνο του 2021, έναντι του **5,6%** που δήλωσε ότι το **μείωσε** και του **86,6%** που το διατήρησε **σταθερό**

Το **5,5%** των επιχειρήσεων δήλωσε πως θα **αυξήσει** το προσωπικό του το επόμενο εξάμηνο, έναντι του **6,1%** που θα το **μειώσει** και του **85%** που θα το διατηρήσει **σταθερό**

Το ποσοστό των επιχειρήσεων που

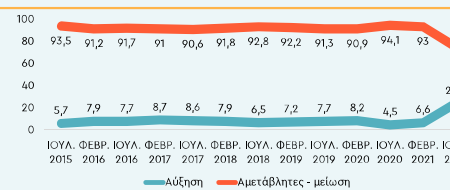
δηλώνει πως θα **αυξήσει** τις τιμές του είναι το μεγαλύτερο που έχει καταγραφεί σε έρευνα κλίματος του ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ και

μάλιστα είναι **τριπλάσιο** σε σχέση με τις έρευνες των τελευταίων πέντε ετών

Το **22,2%** των επιχειρήσεων δηλώνει ότι θα **αυξήσει** τις τιμές του το επόμενο εξάμηνο

Σχεδόν **1** στις **4** επιχειρήσεις δήλωσε πως κατά το Α εξάμηνο του 2021 **αύξησε** τις τιμές

Είναι η πρώτη φορά σε έρευνα κλίματος του ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ που καταγράφεται τόσο μεγάλο ποσοστό επιχειρήσεων που δήλωσαν πως αύξησαν τις τιμές τους

ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ – ΟΦΕΙΛΕΣ

ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ

- 19,5%** των επιχειρήσεων που έχουν ενοίκιο δήλωσαν πως έχουν καθυστερημένες οφειλές ενοικίου
- 10,2%** των επιχειρήσεων δήλωσε πως έχει ληξιπρόθεσμες οφειλές προς το πρώην ΙΚΑ
- 23,8%** των επιχειρήσεων έχει ληξιπρόθεσμες οφειλές προς τον πρώην ΟΑΕΕ
- 19,5%** των επιχειρήσεων δηλώνει πως έχει ληξιπρόθεσμες οφειλές προς την εφορία,
- 20,1%** δηλώνει πως έχει ληξιπρόθεσμες οφειλές προς προμηθευτές,
- 25,5%** των επιχειρήσεων που έχουν τραπεζικά δάνεια δηλώνει πως έχει ληξιπρόθεσμες οφειλές προς τις τράπεζες.

ΠΡΟΒΛΕΨΗ

- 1** στις **5** επιχειρήσεις δηλώνει πως το επόμενο εξάμηνο δεν θα μπορέσει να ανταποκριθεί :
 - στις υποχρεώσεις προς τον πρώην ΟΑΕΕ (20,8%)
 - στις φορολογικές της υποχρεώσεις (20,8%)
 - στις υποχρεώσεις προς προμηθευτές (19,2%)
- 19%** των επιχειρήσεων που έχουν ενοίκιο δηλώνει πως δεν θα μπορέσει να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις ενοικίου
- 20,2%** που έχει τραπεζικό δάνειο δηλώνει πως δεν θα μπορέσει να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις του προς τις τράπεζες.
- 16,9%** δηλώνει πως δεν θα μπορέσει να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις προς το πρώην ΙΚΑ.

Η εξαμηνιαία έρευνα οικονομικού κλίματος για τις μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις¹ του ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ, η οποία διενεργείται συστηματικά από τον Μάιο του 2009, αποτελεί την τρίτη κατά σειρά έρευνα που διεξάγεται υπό τις πρωτοφανείς συνθήκες που έχει διαμορφώσει η υγειονομική κρίση.

Μετά την καθίζηση στο δείκτη οικονομικού κλίματος των ΜμΕ που καταγράφηκε στις δυο προηγούμενες έρευνες του ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ (Ιούλιος 2020 και Φεβρουάριος 2021), ο γενικός δείκτης σημειώνει σημαντική άνοδο 26,2 μονάδων, καθώς διαμορφώνεται στις 46,3 μονάδες για το Α' εξάμηνο του 2021. Παραμένει, ωστόσο, χαμηλότερα σε σχέση με τα προ πανδημίας επίπεδα.

Η εξέλιξη αυτή υποδηλώνει πως τα μέτρα στήριξης της ελληνικής οικονομίας σε συνδυασμό με την σταδιακή άρση των περιοριστικών μέτρων στην οικονομική δραστηριότητα, που κατέστη εφικτή κυρίως από την πρόοδο στους εμβολιασμούς, έχει επιτρέψει στις μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις να παραμείνουν «ζωντανές».

Ωστόσο, όπως προκύπτει από τα ευρήματα της έρευνας, ένα μεγάλο μέρος των επιχειρήσεων συνεχίζει να αντιμετωπίζει σοβαρά προβλήματα βιωσιμότητας. Η έλλειψη ρευστότητας παραμένει το πρόβλημα για τις ΜμΕ και διατρέχει τον κίνδυνο να γίνει χρόνιο, ιδιαίτερα για τις επιχειρήσεις που ανέστειλαν τη λειτουργία τους με κρατική εντολή, όπως οι επιχειρήσεις του κλάδου της εστίασης. Το παρατεταμένο διάστημα που οι επιχειρήσεις αυτές υπολειτούργησαν (ή δεν λειτούργησαν) τις έχει επιβαρύνει ιδιαίτερα, διατηρώντας υψηλά τον κίνδυνο βιωσιμότητας που αντιμετωπίζουν, παρά μάλιστα τα μέτρα στήριξης που υιοθετηθήκαν.

Έτσι, υψηλά παραμένουν τα ποσοστά των επιχειρήσεων που έχουν μειωμένη ή/και καθόλου ρευστότητα. Συγκεκριμένα, 4 στις 10 μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις (42,4%) έχουν ταμειακά διαθέσιμα το πολύ για ένα μήνα. Μάλιστα 1 στις 5 επιχειρήσεις (21,4%) δεν έχει καθόλου ρευστότητα.

Δεν είναι, συνεπώς, παράδοξο που το ποσοστό των επιχειρήσεων που εκφράζει το φόβο για ενδεχόμενη διακοπή της δραστηριότητας του το επόμενο διάστημα παραμένει ιδιαίτερα υψηλό. (36,7%).

¹ Η παρούσα έρευνα είναι η δεύτερη για το 2021 που διεξάγει το Ινστιτούτο Μικρών Επιχειρήσεων της ΓΣΕΒΕΕ σε εξαμηνιαία βάση από τον Μάιο του 2009. Οι τηλεφωνικές συνεντεύξεις διενεργήθηκαν από την εταιρία MARC ΑΕ σε πανελλαδικό δείγμα 804 πολύ μικρών και μικρών επιχειρήσεων (0-49 άτομα προσωπικό), στο διάστημα 19-29 Ιουλίου 2021. Η έρευνα έχει ως βασικό στόχο την αποτύπωση του οικονομικού κλίματος στις πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις, στους κλάδους της μεταποίησης, του εμπορίου και των υπηρεσιών, που αποτελούν το 99,6% των επιχειρήσεων στην Ελλάδα. Τα ευρήματα αυτής της έρευνας μπορούν να συγκριθούν με τα αντίστοιχα των προηγούμενων ερευνών (Μάιος 2009 – Φεβρουάριος 2021). Οι έρευνες αυτές αποτελούν το μοναδικό εργαλείο, σε πανελλαδικό επίπεδο, για την καταγραφή της κατάστασης και της πορείας του μεγαλύτερου τμήματος της πραγματικής οικονομίας στην Ελλάδα. Τα πρωτογενή δεδομένα οικονομικών και επιχειρηματικών προσδοκιών χρησιμοποιούνται από την Ευρωπαϊκή Συνομοσπονδία Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων (SME United) για την κατασκευή των δεικτών ευρωπαϊκού οικονομικού κλίματος και είναι συγκρίσιμα με τα στοιχεία άλλων χωρών της ΕΕ. Όπως και στις προηγούμενες έρευνες, έτσι και τώρα, υπάρχει μια σαφής καταγραφή των τάσεων του οικονομικού κλίματος καθώς και η παρακολούθηση των βασικών δεικτών λειτουργίας των μικρών επιχειρήσεων κατά το Α εξάμηνο του 2021, ενώ παράλληλα επιχειρείται οικονομική πρόβλεψη για το Β εξάμηνο του 2021

Στα παραπάνω προβληματικά στοιχεία προστίθεται και ένα καινούργιο. Η σημαντική άνοδος των τιμών που μειώνει τα εισοδήματα νοικοκυριών και επιχειρήσεων, ναρκοθετώντας τις προοπτικές ανάκαμψης της ελληνικής οικονομίας. Για τις τιμές αγαθών/υπηρεσιών είναι η πρώτη φορά σε εξαμηνιαία έρευνα κλίματος του ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ που καταγράφεται τόσο υψηλό ποσοστό επιχειρήσεων που δήλωσε πως αύξησε τις τιμές του (23,6%). Επιπλέον, το ποσοστό των επιχειρήσεων που δηλώνει πως θα αυξήσει τις τιμές του το επόμενο διάστημα είναι επίσης το υψηλότερο που έχει καταγράψει σε εξαμηνιαία έρευνα οικονομικού κλίματος του ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ (22,2%).

Περάν αυτών, οι μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις μεσοπρόθεσμα θα έρθουν αντιμέτωπες με προκλήσεις για τις οποίες δεν είναι προετοιμασμένες. Είναι κοινή παραδοχή ότι η πανδημική κρίση λειτουργεί ως «ψηφιακός επιταχυντής», ενώ η λεγόμενη πράσινη μετάβαση των επιχειρήσεων φαίνεται ότι θα επιταχυνθεί.

Εάν προσθέσουμε και την αβεβαιότητα που υπάρχει λόγω της στασιμότητας που παρατηρείται στο εμβολιαστικό πρόγραμμα σε συνάρτηση με τις νέες μεταλλάξεις του κορωνοϊού, δημιουργούνται πολλαπλές προκλήσεις για τη βιωσιμότητα μεγάλου μέρους των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων τόσο βραχυπρόθεσμα, όσο και μεσοπρόθεσμα.

Βραχυπρόθεσμα, οι επιχειρήσεις που έχουν πληγεί δυσανάλογα από τις επιπτώσεις της υγειονομικής κρίσης (επιχειρήσεις που το προηγούμενο διάστημα είχαν αναστείλει τη λειτουργία τους με κρατική εντολή) φαίνεται ότι θα χρειαστούν επιπρόσθετη στήριξη για την ενίσχυση της ρευστότητας τους αλλά και για την εξυπηρέτηση των υποχρεώσεων τους, ιδιαίτερα εάν υπό το βάρος των επιδημιολογικών δεδομένων οδηγηθούμε σε περιορισμούς στη δραστηριότητα τους. Επιπλέον, η αύξηση των τιμών είναι μια πρόδρομη ένδειξη των πληθωριστικών πιέσεων που θα δεχθούν όλες οι οικονομίες. Αυτές οι πληθωριστικές πιέσεις σε συνδυασμό με τις υφεσιακές τάσεις που μπορεί να προκληθούν από τη συνέχιση της πανδημίας εγκυμονούν τον κίνδυνο του στασιμοπληθωρισμού, φαινόμενο που εκδηλώθηκε από το 1973 και ταλάνισε όλες τις οικονομίες για μία δεκαετία. Επομένως κρίσιμος θα είναι ο τρόπος αντιμετώπισης των ανατιμήσεων.

Μεσοπρόθεσμα, μεγάλο μέρος μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων θα κληθεί να αντιμετωπίσει μια ισχυρή τριπλή πρόκληση² στη «μετά Covid-19 εποχή» που περιλαμβάνει:

- i) την ανάγκη προσαρμογής στις υφιστάμενες ψηφιακές προκλήσεις που προκύπτουν από την κλιμάκωση του νέου τεχνολογικού κύματος και την έλευση της λεγόμενης «4ης Βιομηχανικής Επανάστασης»,
- ii) την αντιμετώπιση ενός διαρκώς επιταχυνόμενου ψηφιοποιούμενου οικονομικού περιβάλλοντος, ως συνέπεια και των επιπτώσεων της πανδημίας Covid-19, που θα οξύνει το ψηφιακό χάσμα μεταξύ

2 Αγγελάκης Α. (2020), «Πανδημία και «ψηφιακό χάσμα»: η τριπλή πρόκληση για τις μικρές επιχειρήσεις στη «μετά Covid-19» εποχή.», Κείμενα Γνώμης ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ

ψηφιακά προηγμένων και λιγότερο ψηφιακά ανεπτυγμένων επιχειρήσεων και

iii) την επιβίωση, λειτουργία και ανάπτυξη των πολύ μικρών και μικρών επιχειρήσεων. Με βάση αυτά, οι σχετικές ψηφιακές πολιτικές οφείλουν να εμπεριέχουν στοιχεία άμεσης παρέμβασης αλλά και μακροπρόθεσμης προοπτικής ως προς τις αναγκαίες πολιτικές ψηφιακής ανάπτυξης, μετασχηματισμού και οικονομικής επιβίωσης των πολύ μικρών επιχειρήσεων στην μετά Covid-19 ψηφιακή εποχή.

Κατ' αντιστοιχία, σημαντική πρόκληση για τις μικρές επιχειρήσεις αποτελεί και η «πράσινη μετάβαση». Η υιοθέτηση πράσινων πρακτικών, πράσινων τεχνολογιών και αειφορικών επιχειρηματικών μοντέλων συνιστά σήμερα κρίσιμη προϋπόθεση για τη ανάπτυξη των επιχειρήσεων καθώς συνδέεται με την ποιότητα των προϊόντων και τον βιώσιμο χαρακτήρα των επιχειρησιακών διαδικασιών που ακολουθούνται. Ωστόσο, η μετάβαση σε πράσινες πρακτικές προϋποθέτει νέες επενδύσεις ως προς την υιοθέτηση νέου εξοπλισμού και συστημάτων, και συνεπώς, κατάλληλες και προσβάσιμες πηγές χρηματοδότησης. Σε αυτό το πλαίσιο, οι νέες προδιαγραφές που αναδύονται για το πέρασμα σε μια αειφόρο οικονομία προϋποθέτουν στοχευμένα και προσαρμοσμένα εργαλεία χρηματοδότησης και καθοδήγησης για την υποστήριξη των μικρών επιχειρήσεων.

Τα σημαντικότερα ευρήματα της έρευνας κλίματος του ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ είναι τα εξής:

Αποτίμηση εξαμήνου

– Βασικοί οικονομικοί δείκτες

- ▶ Ο γενικός δείκτης οικονομικού κλίματος για το Α' εξάμηνο του 2021 σημειώνει σημαντική άνοδο καθώς διαμορφώνεται στις 46,3 μονάδες, έναντι των 20,1 μονάδων που είχε καταγραφεί στην προηγούμενη εξαμηνιαία έρευνα (Φεβρουάριος 2021). Παραμένει ωστόσο σε χαμηλότερο επίπεδο σε σύγκριση με τα προ πανδημίας επίπεδα (66,4 μονάδες).
- ▶ 1 στις 2 επιχειρήσεις (55%) δήλωσε πως μειώθηκε ο τζίρος της κατά το Α' εξάμηνο του 2021, έναντι του 20% που δήλωσε πως αυξήθηκε και του 23% που δήλωσε πως παρέμεινε αμετάβλητος.
- ▶ Ο κύκλος εργασιών των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων μειώθηκε μεσοσταθμικά κατά 16,7% το Α' εξάμηνο του 2021. Τα αντίστοιχα εξάμηνα του 2020 ο κύκλος εργασιών των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων είχε καταγράψει μεσοσταθμική μείωση 40,1%.
- ▶ Δυσμενέστερη είναι κατάσταση που καταγράφεται στις επιχειρήσεις που ανέστειλαν τη λειτουργία τους με κρατική εντολή, καθώς 7 στις 10 επιχειρήσεις (68,3%) δήλωσαν πως το Α' εξάμηνο του 2021 μειώθηκε ο τζίρος τους.
- ▶ Η μεσοσταθμική μείωση του τζίρου των επιχειρήσεων που ανέστειλαν τη λειτουργία με κρατική εντολή ανήλθε στο 30,3% και των επιχειρήσεων εστίασης στο 31,8%.
- ▶ Η ρευστότητα παραμένει το σημαντικότερο πρόβλημα των επιχειρήσεων καθώς το 56,1% των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων δήλωσε πως το Α' εξάμηνο του 2021 μειώθηκε, έναντι του 15,3% που δήλωσε πως αυξήθηκε και του 27,2% που δήλωσε πως δεν μεταβλήθηκε.
- ▶ Το πρόβλημα ρευστότητας των επιχειρήσεων φαίνεται και από το υψηλό ποσοστό των επιχειρήσεων που δεν έχουν καθόλου ταμειακά διαθέσιμα ή τα ταμειακά τους διαθέσιμα επαρκούν το πολύ για ένα μήνα.
- ▶ Συγκεκριμένα 1 στις 5 επιχειρήσεις (21,4%) δεν έχει καθόλου ταμειακά διαθέσιμα, ενώ για επίσης 1 στις 5 επιχειρήσεις (21%) τα ταμειακά διαθέσιμα επαρκούν το πολύ για ένα μήνα.
- ▶ Σωρευτικά για 4 στις 10 μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις (42,4%) τα ταμειακά διαθέσιμα επαρκούν μόλις για ένα μήνα.
- ▶ Δυσμενέστερη είναι η εικόνα όσον αφορά τα ταμειακά διαθέσιμα των επιχειρήσεων που ανέστειλαν την λειτουργία τους με κρατική εντολή και των επιχειρήσεων εστίασης.
- ▶ Το 31,7% των επιχειρήσεων που ανέστειλαν την λειτουργία τους με κρατική εντολή δεν έχει καθόλου ρευστότητα, ενώ για το 19,2% τα ταμειακά διαθέσιμα επαρκούν το πολύ για ένα μήνα. Ανάλογα είναι και τα ευρήματα για τις επιχειρήσεις εστίασης. Το 28,9% δεν έχει καθόλου ταμειακά διαθέσιμα, ενώ το 21,6% έχει ταμειακά διαθέσιμα το πολύ για ένα μήνα.

- ▶ Το 11,3% των επιχειρήσεων προχώρησε σε επενδύσεις το Α' εξάμηνο του 2021, έναντι του 8,7% του αντίστοιχου περσινού διαστήματος.
- ▶ Το 7,9% των επιχειρήσεων δήλωσε πως αύξησε το προσωπικό του το Α' εξάμηνο του 2021, έναντι του 5,6% που δήλωσε ότι το μείωσε και του 86,6% που το διατήρησε σταθερό.

– Τιμές αγαθών/υπηρεσιών

- ▶ Για τις τιμές αγαθών/υπηρεσιών είναι η πρώτη φορά σε έρευνα κλίματος του ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ που καταγράφεται τόσο μεγάλο ποσοστό επιχειρήσεων που δήλωσαν πως αύξησαν τις τιμές.
- ▶ Συγκεκριμένα το 23,6% των επιχειρήσεων δήλωσε πως κατά το Α' εξάμηνο του 2021 αύξησε τις τιμές των αγαθών/υπηρεσιών έναντι του 16,7% που δήλωσε ότι τις μείωσε και του 58,3% που τις διατήρησε σταθερές.
- ▶ Από τα στοιχεία της έρευνας εκτιμάται πως οι ανατιμήσεις θα συνεχιστούν διαμορφώνοντας ένα υψηλότερο επίπεδο τιμών. Παρόλο που δεν είναι ακόμα εμφανές εάν η άνοδος του πληθωρισμού αποτελεί προσωρινό φαινόμενο, η συνέχιση του φαινομένου θα οδηγήσει είτε σε αύξηση του βασικού επιτοκίου στην Ευρωζώνη, κάτι που θα εκθέσει σε κίνδυνο τα κράτη-μέλη με υπέρογκο χρέος, είτε στην περαιτέρω αύξηση των τιμών, όπου ίσως θα πρέπει να αντιμετωπιστεί με ελάφρυνση της σχετικής φορολόγησης, και ενίσχυσης των πολιτικών πρόνοιας για τις πιο ευάλωτες κοινωνικές ομάδες.
- ▶ Επιπλέον φαίνεται πως είναι άμεσης προτεραιότητας ανάγκη η στήριξη των επιχειρήσεων που έχουν πληγεί δυσανάλογα από τις επιπτώσεις της υγειονομικής κρίσης, όπως οι επιχειρήσεις εστίασης, που όπως προκύπτει από την έρευνα, τουλάχιστον για το Α' εξάμηνο του 2021, απορρόφησαν την άνοδο των τιμών, προσθέτοντας ακόμα έναν επιβαρυντικό παράγοντα στην προσπάθεια επιβίωσης που καταβάλουν

– Υποχρεώσεις/οφειλές

- ▶ Μειωμένα είναι τα ποσοστά των επιχειρήσεων που δηλώνουν πως έχουν ληξιπρόθεσμες οφειλές σε όλες τις κατηγορίες υποχρεώσεων σε σύγκριση με εκείνα των προηγούμενων εξαμηνιαίων ερευνών του ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ (Φεβρουάριος 2021 και Ιούλιος 2020). Όπου έχουν ληφθεί αποτελεσματικά μέτρα για την ανακούφιση των επιχειρήσεων. οι ληξιπρόθεσμες οφειλές φαίνεται πως έχουν περιοριστεί.
- ▶ Το 19,5% των επιχειρήσεων που έχουν ενοίκιο δήλωσαν πως έχουν καθυστερημένες οφειλές έναντι του 23% της έρευνας του Φεβρουαρίου του 2021 και του 30% της έρευνας του Ιουλίου του 2020.
- ▶ Το 10,2% των επιχειρήσεων δήλωσε πως έχει ληξιπρόθεσμες οφειλές προς το πρώην ΙΚΑ, έναντι του 13,1% που ήταν το Φεβρουάριο του 2021 και του 16,9% τον Ιούλιο του 2020.
- ▶ Υψηλά παραμένουν τα ποσοστά των επιχειρήσεων που έχουν ληξιπρόθεσμες οφειλές προς

τον πρώην ΟΑΕΕ (23,8%). Μάλιστα, τα ποσοστά αυτά εκτινάσσονται για τις επιχειρήσεις που έχουν αναστείλει τη λειτουργία τους με κρατική εντολή (32,1%) καθώς και τις επιχειρήσεις εστίασης (37,1%).

- ▶ Αν και μειωμένα, υψηλά παραμένουν τα ποσοστά ληξιπρόθεσμων οφειλών για όλες τις υπόλοιπες κατηγορίες υποχρεώσεων. Συγκεκριμένα:
 - ▷ το 19,5% των επιχειρήσεων δηλώνει πως έχει ληξιπρόθεσμες οφειλές προς την εφορία,
 - ▷ το 20,1% προς προμηθευτές,
 - ▷ το 15,2% σε λογαριασμούς ενέργειας
 - ▷ το 13,1% σε λοιπούς λογαριασμούς (πχ τηλέφωνο, ύδρευση).
- ▶ Όσον αφορά τις επιχειρήσεις που έχουν τραπεζικά δάνεια το 25,5% αυτών έχει ληξιπρόθεσμες οφειλές προς τις τράπεζες

Προσδοκίες για το επόμενο εξάμηνο

- ▶ Οι προσδοκίες για το Β' εξάμηνο του 2021 παρουσιάζουν βελτίωση σε σύγκριση με τις δυο προηγούμενες έρευνες κλίματος, καθώς είναι περισσότερες οι επιχειρήσεις που αισιοδοξούν για το επόμενο διάστημα. Ωστόσο, το μεγαλύτερο μέρος των επιχειρήσεων συνεχίζει να είναι απαισιόδοξο.
- ▶ Το 39,4% των επιχειρήσεων αναμένει να επιδεινωθεί η οικονομική του κατάσταση, έναντι του 20,6% που θεωρεί πως θα βελτιωθεί και του 27,4% που δηλώνει πως θα παραμείνει αμετάβλητη.
- ▶ Ιδιαίτερα απαισιόδοξες είναι οι επιχειρήσεις ως προς τη χρονική εξέλιξη της κρίσης που έχει προκαλέσει η πανδημία.
- ▶ Το 86,4% των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων θεωρεί πως η οικονομική κρίση που έχει προκαλέσει η πανδημία θα διαρκέσει τουλάχιστον άλλα 2 χρόνια, με τους επιχειρηματίες της εστίασης να καταγράφουν το μεγαλύτερο ποσοστό (91%).

– Βιωσιμότητα επιχειρήσεων

- ▶ Υψηλό παραμένει το ποσοστό των επιχειρήσεων που εκφράζει το φόβο για ενδεχόμενη διακοπή της δραστηριότητας του το επόμενο διάστημα.
- ▶ Σχεδόν 4 στις 10 μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις (36,7%) εκφράζουν τον φόβο για ενδεχόμενη διακοπή της δραστηριότητας τους κατά το επόμενο διάστημα.
- ▶ Εξαιρετικά δυσίωνη παραμένει η κατάσταση ως προς τη βιωσιμότητα των επιχειρήσεων που ανέστειλαν τη λειτουργία τους με κρατική εντολή. Συγκεκριμένα οι μισές επιχειρήσεις (50,9%) που ανέστειλαν τη λειτουργία τους με κρατική εντολή εκφράζουν το φόβο πως θα διακόψουν την δραστηριότητα τους το επόμενο διάστημα. Αντίστοιχα είναι και τα στοιχεία για τις επιχειρήσεις εστίασης (48,5%)

– Τιμές αγαθών/υπηρεσιών

- ▶ Το 22,2% των επιχειρήσεων δηλώνουν ότι θα αυξήσουν τις τιμές τους το επόμενο εξάμηνο, έναντι μόλις του 8,2% που δηλώνει πως θα τις μειώσει και του 61,8% που δεν θα τις μεταβάλλει.
- ▶ Το ποσοστό των επιχειρήσεων που δηλώνουν πως θα αυξήσουν τις τιμές τους είναι το μεγαλύτερο που έχει καταγραφεί σε έρευνα κλίματος του ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ και μάλιστα είναι τριπλάσιο σε σχέση με τις έρευνες των τελευταίων πέντε ετών.
- ▶ Από τα στοιχεία φαίνεται πως το επόμενο εξάμηνο θα συνεχιστούν οι ανατιμήσεις σε προϊόντα και υπηρεσίες, ένα ζήτημα που υπό την παρούσα δυσμενή συγκυρία μειώνει περαιτέρω το εισόδημα νοικοκυριών και επιχειρήσεων.

– Υποχρεώσεις/οφειλές

- ▶ Ως προς τις εκτιμήσεις των επιχειρήσεων σχετικά με τις υποχρεώσεις τους για το επόμενο διάστημα, η κατάσταση προδιαγράφεται δύσκολη, παρόλο που τα ευρήματα είναι σημαντικά καλύτερα σε σχέση με εκείνα της έρευνας του Φεβρουάριου του 2021.
- ▶ 1 στις 5 επιχειρήσεις θεωρεί πως το επόμενο εξάμηνο δεν θα μπορέσει να ανταποκριθεί:
 - ▷ στις υποχρεώσεις προς τον πρώην ΟΑΕΕ (20,8%)
 - ▷ στις φορολογικές της υποχρεώσεις (20,8%)
 - ▷ στις υποχρεώσεις ενοικίου (19% των επιχειρήσεων που έχουν ενοίκιο)
 - ▷ στις υποχρεώσεις προς προμηθευτές (19,2%)
 - ▷ στις τραπεζικές της υποχρεώσεις (20,2% των επιχειρήσεων που έχουν τραπεζικά δάνεια)
- ▶ Επιπλέον το 16,5% των επιχειρήσεων δηλώνει πως δεν θα μπορέσει να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις σε λογαριασμούς ενέργειας, το 15,9% σε λοιπούς λογαριασμούς και το 16,9% στις υποχρεώσεις προς το πρώην ΙΚΑ.

ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ – ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

➤ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ Α ΕΞΑΜΗΝΟΥ 2021

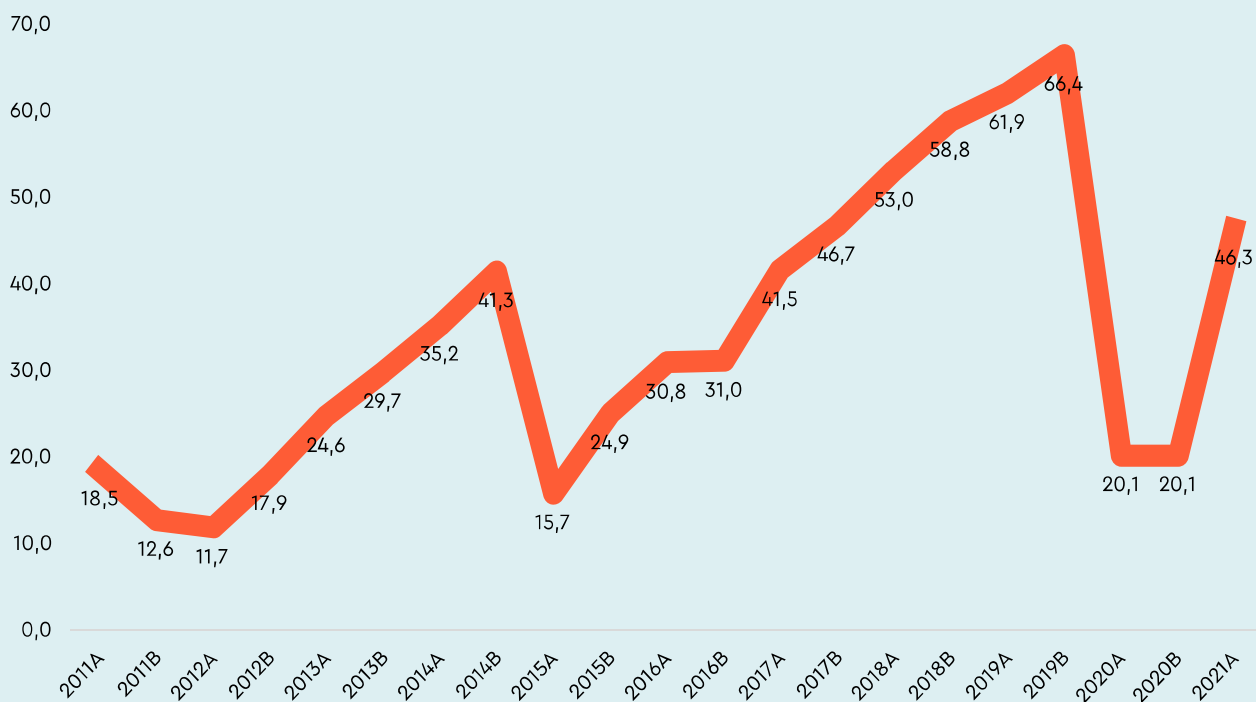
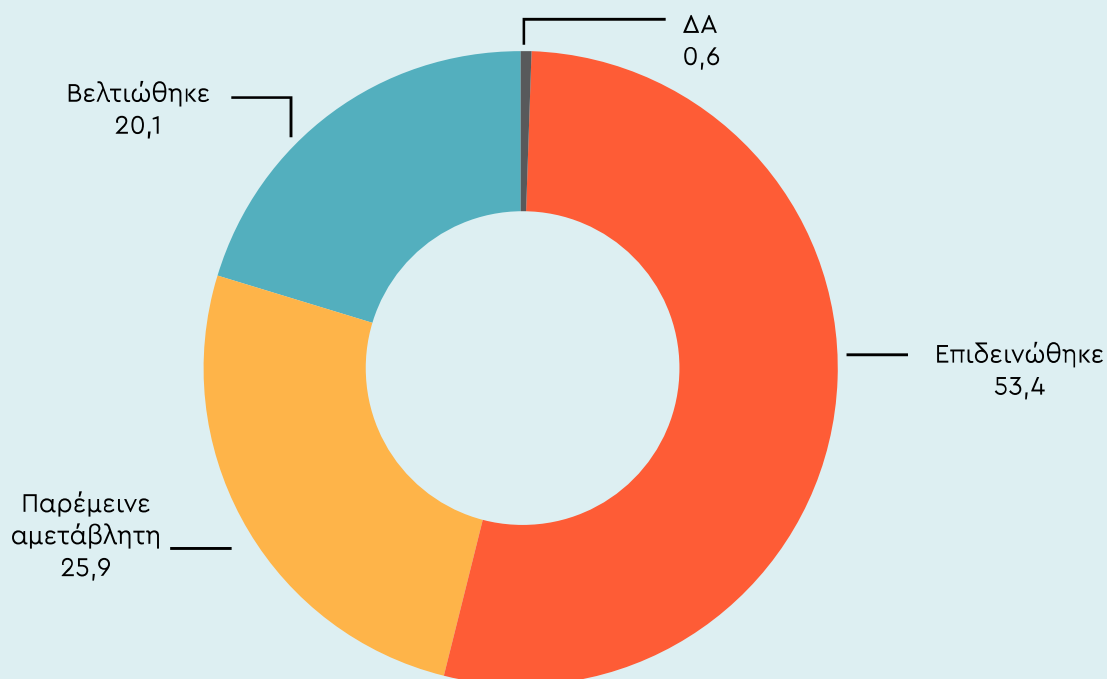
Μετά από ένα παρατεταμένο διάστημα εκτεταμένων περιορισμών στην οικονομική και κοινωνική δραστηριότητα, που υιοθετήθηκαν για την αντιμετώπιση της πανδημίας Covid-19, η κατάσταση όπως προκύπτει από τα ευρήματα της έρευνας βελτιώνεται. Είναι προφανές πως τα μέτρα στήριξης που ελήφθησαν για την στήριξη της οικονομίας έχουν συνεισφέρει για την αποφυγή των πιο δυσμενών συνεπειών της υγειονομικής κρίσης.

Ο δείκτης οικονομικού κλίματος των ΜΜΕ μετά την καθίζηση που κατέγραψε στην περσινή έρευνα (Ιούλιος 2020), όπου για το Α εξάμηνο του 2020 διολίσθησε από τις 60,4 στις 20,1 μονάδες και για το Β' εξάμηνο του 2020 διατηρήθηκε σε αυτό το εξαιρετικά χαμηλό επίπεδο, καταγράφει για το Α' εξάμηνο του 2021 σημαντική άνοδο καθώς διαμορφώνεται στις 46,3 μονάδες (Γράφημα 1).

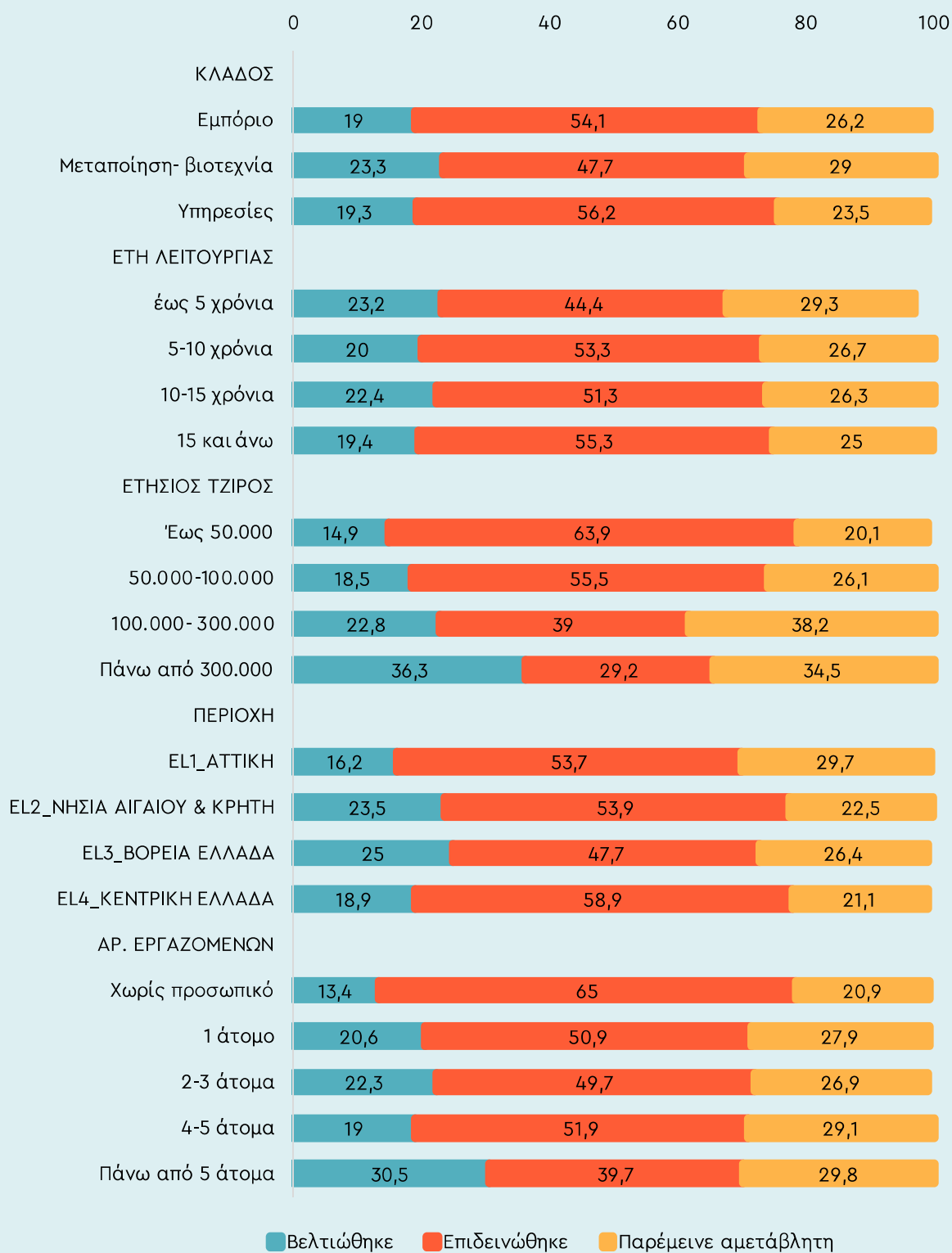
Από τα ευρήματα της έρευνας φαίνεται πως με το σταδιακό άνοιγμα της αγοράς βελτιώνεται και η κατάσταση των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων. Ωστόσο η ανάκαμψη δεν είναι ισομερής. Οι επιχειρήσεις που το προηγούμενο διάστημα ανέστειλαν τη λειτουργία τους με κρατική εντολή παραμένουν σε ιδιαίτερα δυσχερή θέση. Επιπλέον, σοβαρές δυσκολίες αντιμετωπίζουν και οι πολύ μικρές επιχειρήσεις, που είναι και η συντριπτικά περισσότερες. Για τις επιχειρήσεις αυτές, τα σοβαρά προβλήματα ρευστότητας παραμένουν, καθώς και η δυνατότητα τους να ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις τους και να ξεφύγουν από τον φαύλο κύκλο της υπερχρέωσης.

Ειδικότερα για το Α' εξάμηνο του 2021, περίπου 5 στις 10 επιχειρήσεις (53,4%) δήλωσαν πως η οικονομική κατάσταση τους επιδεινώθηκε, έναντι του 20,1% που δήλωσε ότι βελτιώθηκε και του 25,9% που δήλωσε πως παρέμεινε αμετάβλητη (Γράφημα 2).

Σε δυσμενέστερη θέση φαίνεται πως βρίσκονται οι επιχειρήσεις χωρίς προσωπικό και οι μικρότερες με βάση τον τζίρο επιχειρήσεις (έως 50.000), καθώς το 65% και το 63,9% αντίστοιχα δήλωσε πως επιδεινώθηκε η οικονομική κατάσταση το Α εξάμηνο του 2021. Από την άλλη μεριά, πολύ καλύτερα είναι τα ευρήματα για τις μεγαλύτερες με βάση τον κύκλο εργασιών και τον αριθμό εργαζομένων επιχειρήσεις, καθώς το 36,3% και το 30,5% αντίστοιχα δήλωσε πως βελτιώθηκε η οικονομική του κατάσταση το Α εξάμηνο του 2021 (Γράφημα 3). Γεωγραφικά, οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην Αττική παρουσιάζουν τις χειρότερες επιδόσεις (16,2% δήλωσε πως η οικονομική του κατάσταση βελτιώθηκε, 53,7% πως επιδεινώθηκε και 29,7% πως παρέμεινε αμετάβλητη) κάτι που πιθανόν να οφείλεται στο παρατεταμένο lockdown που υιοθετήθηκε λόγω του αυξημένου επιδημιολογικού φορτίου που καταγράφηκε στην Περιφέρεια Αττικής το Α' εξάμηνο του 2021.

Γράφημα 1: Δείκτης οικονομικού κλίματος ΜΜΕ**Γράφημα 2:** Θεωρείτε ότι η οικονομική κατάσταση της επιχείρησής σας κατά το τελευταίο εξάμηνο :

Γράφημα 3: Αποτίμηση οικονομικού κλίματος ΜΜΕ τελευταίου εξαμήνου - Ανά κατηγορία

Πλέον των παραπάνω σε δυσμενέστερη θέση φαίνεται πως βρίσκονται οι επιχειρήσεις που ανέστειλαν την λειτουργία τους με κρατική εντολή, καθώς το 69,2% των επιχειρήσεων αυτών δήλωσε πως το τελευταίο εξάμηνο επιδεινώθηκε η οικονομική του κατάσταση. Στην ίδια δυσμενή θέση βρίσκονται και οι επιχειρήσεις εστίασης με το 68% να δηλώνει πως το προηγούμενο εξάμηνο επιδεινώθηκε η οικονομική του κατάσταση. Από την άλλη μεριά, σημαντική βελτίωση καταγράφεται στις επιχειρήσεις που δεν ανήκαν στις κατηγορίες των πληττόμενων ή των επιχειρήσεων που ανέστειλαν τη λειτουργία τους με κρατική εντολή. Ειδικότερα, το 25,5% των επιχειρήσεων αυτών δήλωσε πως η οικονομική του κατάσταση βελτιώθηκε το Α' εξάμηνο του 2021, το 40% ότι επιδεινώθηκε και το 33,7% πως παρέμεινε αμετάβλητη (Πίνακας 1).

Πίνακας 1

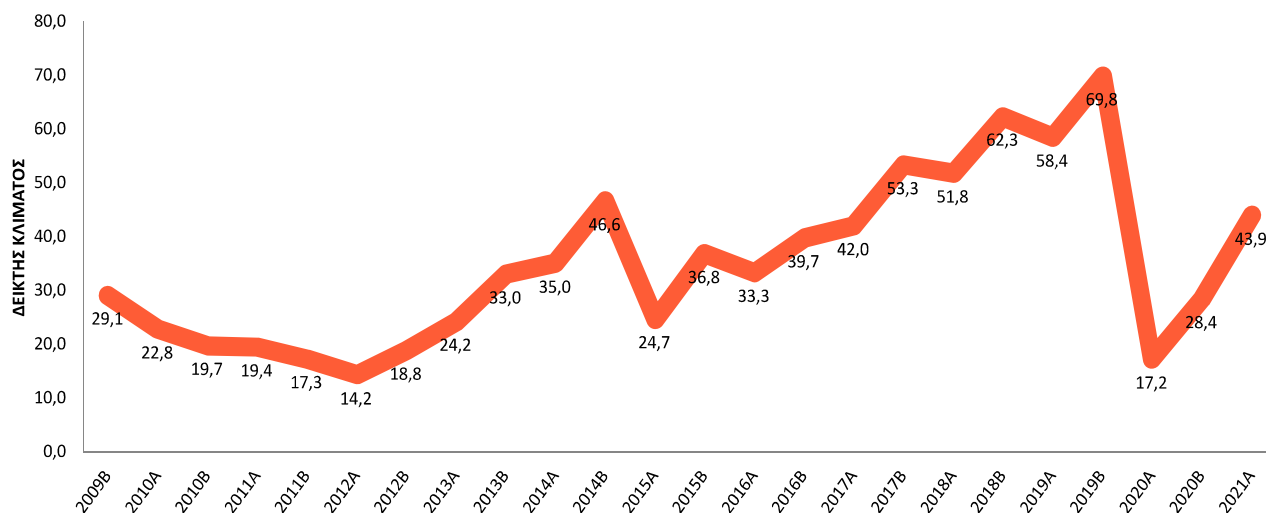
Θεωρείτε ότι η οικονομική κατάσταση της επιχείρησής σας κατά το τελευταίο εξάμηνο :

	Επιχειρήσεις που το τελευταίο εξάμηνο...			
	ανέστειλαν την δραστηριότητα τους με κρατική εντολή	ανήκαν στις πληττόμενες βάσει ΚΑΔ επιχειρήσεις	Δεν ανήκαν σε καμία από τις παραπάνω κατηγορίες	Επιχειρήσεις εστίασης
Βελτιώθηκε	12,1	21,8	25,5	12,4
Επιδεινώθηκε	69,2	52,8	40,0	68,0
Παρέμεινε αμετάβλητη	17,9	25,0	33,7	18,6
ΔΑ	0,9	0,3	0,8	1,0

Κύκλος εργασιών

Ο δείκτης κύκλου εργασιών των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων μετά την καθίζηση που κατέγραψε το Α' εξάμηνο του 2020 (17,2 μονάδες), και την αυξημένη αλλά χαμηλή επίδοση που κατέγραψε το Β' εξάμηνο του 2020 (28,4 μονάδες) βελτιώνεται σημαντικά το Α' εξάμηνο του 2021 καθώς διαμορφώνεται στις 43,9 μονάδες αυξημένος κατά 15,5 μονάδες σε σχέση με το προηγούμενο εξάμηνο και κατά 26,7 μονάδες σε σχέση με τον αντίστοιχο περυσινό (Γράφημα 4). Η βελτίωση αυτή που συντελείται σε ένα διάστημα σημαντικών περιορισμών για την οικονομική δραστηριότητα υποδηλώνει πως παρά τις όποιες αστοχίες τα μέτρα στήριξης έχουν συμβάλει στην ανάκαμψη που καταγράφει η ελληνική οικονομία μετά την άρση των περιορισμών. Ωστόσο η σημαντική αυτή βελτίωση, όπως προαναφέρθηκε, δεν είναι ισομερής. Η πλειονότητα των επιχειρήσεων συνεχίζει και για το Α' εξάμηνο του 2021 να καταγράφει απώλειες στο κύκλο εργασιών, με τις μεγαλύτερες συγκεντρώσεις να καταγράφονται στις επιχειρήσεις που ανέστειλαν τη λειτουργία τους με κρατική εντολή. Οι επιχειρήσεις δηλαδή που είχαν τη μεγαλύτερη ανάγκη οικονομικής στήριξης φαίνεται πως είναι και εκείνες που συνεχίζουν να βρίσκονται σε ιδιαίτερα δυσμενή θέση.

Γράφημα 4: Κύκλος εργασιών

Περισσότερες από 5 στις 10 επιχειρήσεις (50,5%) δήλωσαν πως το Α' εξάμηνο του 2021 μειώθηκε ο τζίρος τους έναντι του 20% που δήλωσε πως αυξήθηκε και του 23% που δήλωσε πως παρέμεινε αμετάβλητος (Γράφημα 5).

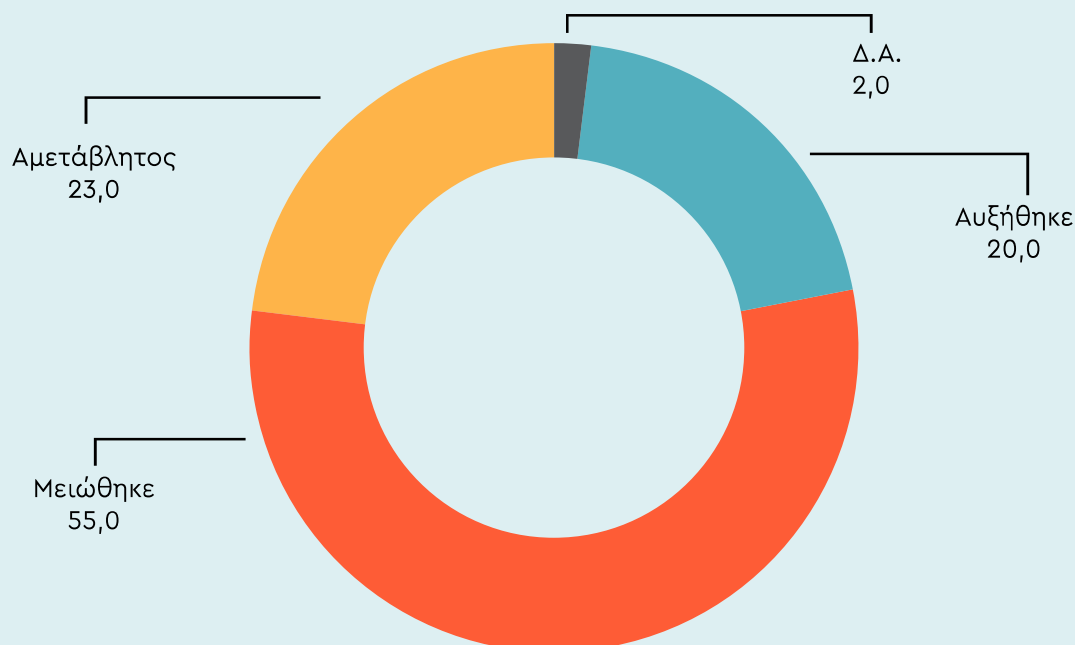
Στα επιμέρους στοιχεία, οι χειρότερες επιδόσεις καταγράφονται στον κλάδο των υπηρεσιών (58,5% δήλωσε μείωση του τζίρου), στις επιχειρήσεις με τζίρο κάτω από 50.000 € (68,2%) και στις επιχειρήσεις χωρίς προσωπικό (65,7%). Από την άλλη μεριά τις καλύτερες επιδόσεις παρουσιάζουν οι επιχειρήσεις με τζίρο πάνω από 300.000 € (40,7% δήλωσε αύξηση του τζίρου) και οι επιχειρήσεις με πάνω από 5 άτομα προσωπικό (29,8%) (Γράφημα 6).

Ιδιαίτερα δυσμενής είναι κατάσταση που καταγράφεται στις επιχειρήσεις που ανέστειλαν τη λειτουργία τους με κρατική εντολή, καθώς 7 στις 10 επιχειρήσεις (68,3) δήλωσαν πως το Α' εξάμηνο του 2021 μειώθηκε ο τζίρος τους.

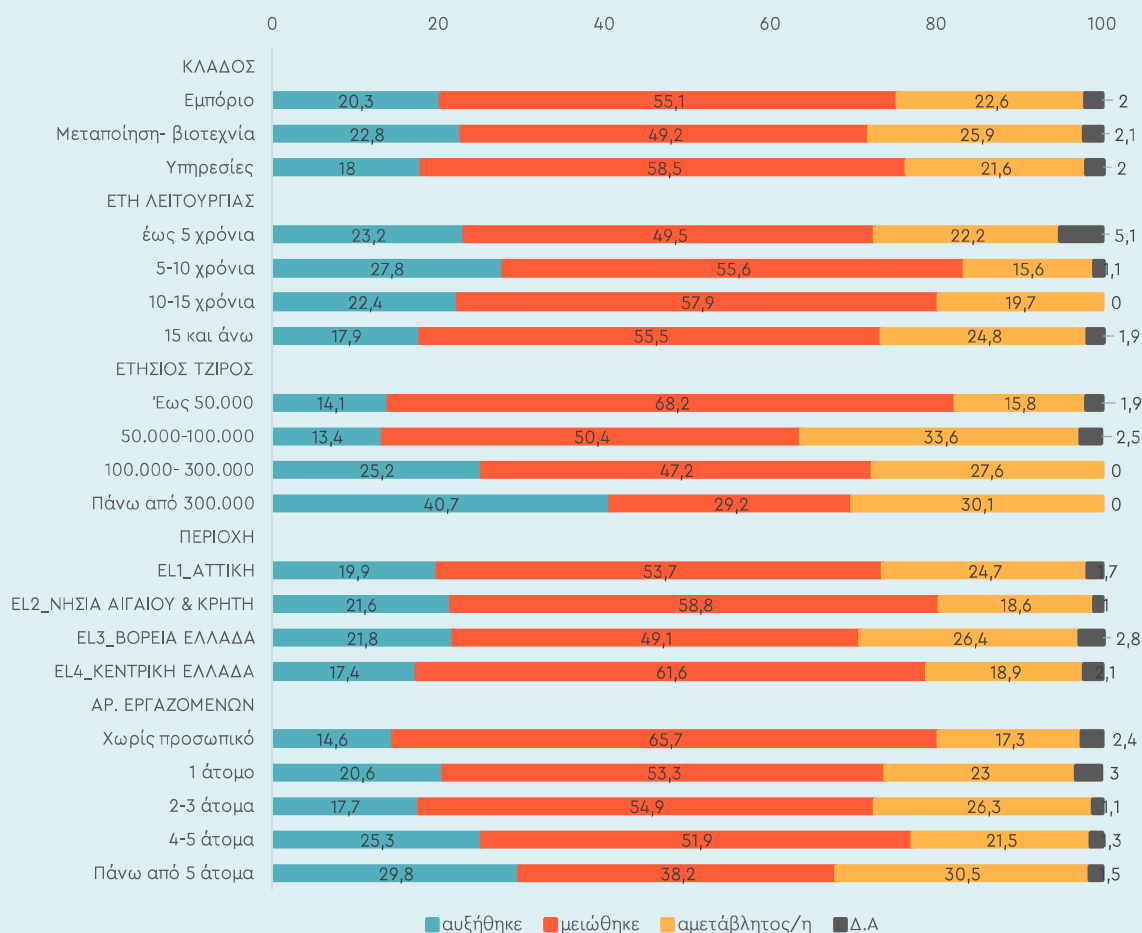
Όσον αφορά τις ποσοστιαίες μεταβολές που έχουν επέλθει στον κύκλο εργασιών των επιχειρήσεων, από τα στοιχεία της έρευνας προκύπτουν τα εξής:

- ▶ Σχεδόν 1 στις 2 επιχειρήσεις (55%) το Α' εξάμηνο του 2021 κατέγραψε μεσοσταθμική μείωση του κύκλου εργασιών 41,4% (Γράφημα 7).
- ▶ Στον αντίποδα οι 2 στις 10 επιχειρήσεις (20%) κατέγραψαν μεσοσταθμική αύξηση του κύκλου εργασιών του 27,9% (Γράφημα 8).
- ▶ Στο σύνολο των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων, ο κύκλος εργασιών το Α' εξάμηνο του 2021 μειώθηκε μεσοσταθμικά κατά 16,7% , εναντι μείωσης 32,4% το Β' εξάμηνο του 2020 και 40,1% το Α' εξάμηνο του 2020.

Γράφημα 5: Θα ήθελα να μου πείτε εάν το πρώτο εξάμηνο του 2021, αυξήθηκε, μειώθηκε ή παρέμεινε αμετάβλητος ο κύκλος εργασιών (τζίρος) της επιχείρησής σας:

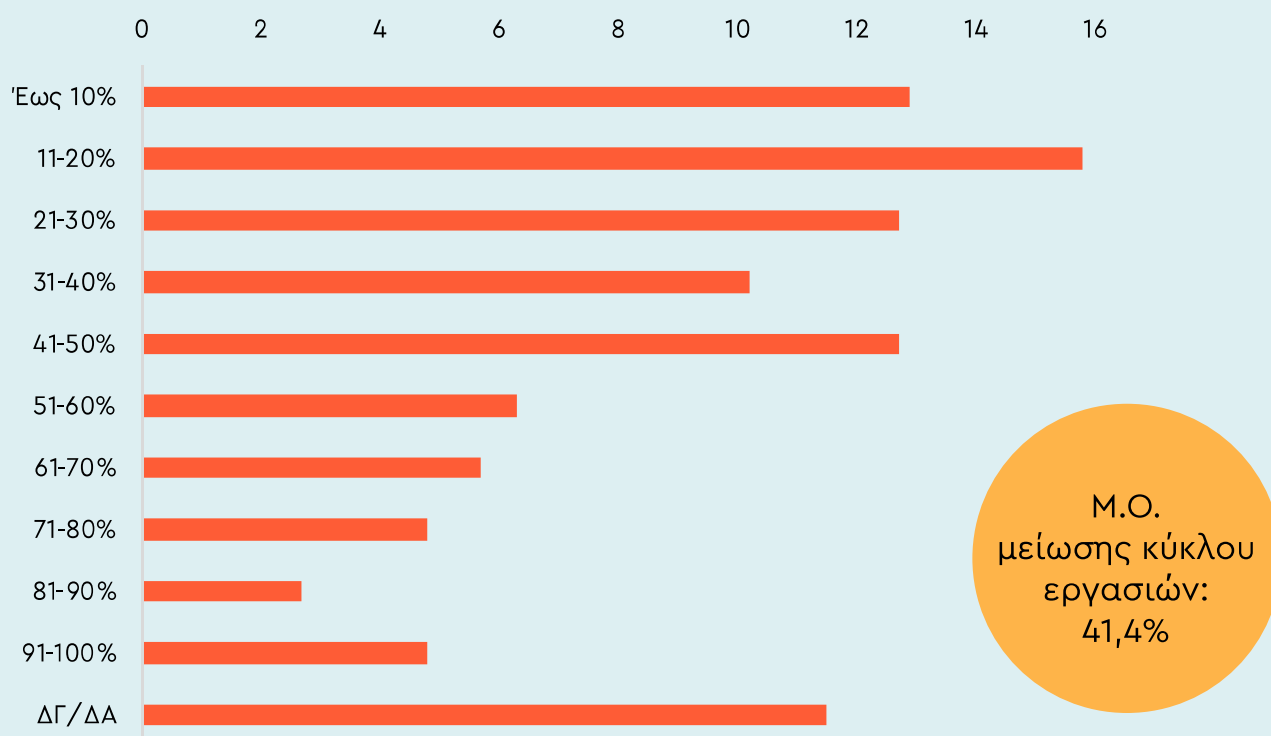

Γράφημα 6: Κύκλος εργασιών – ανά κατηγορία επιχειρήσεων –

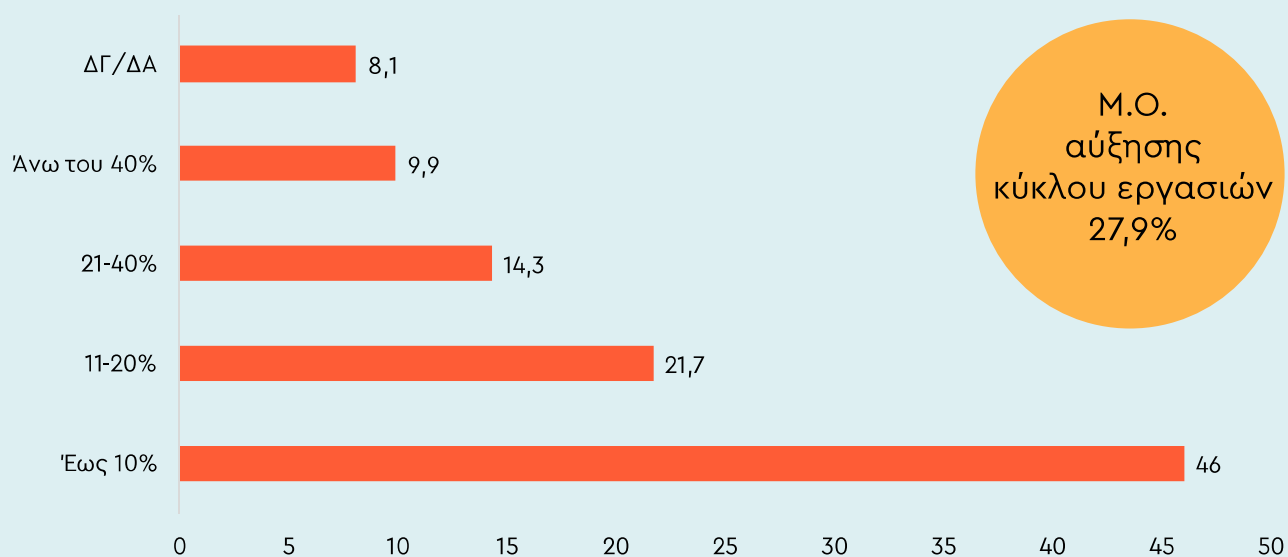

Γράφημα 7: Ποσοστό μείωσης κύκλου εργασιών

-Βάση επιχειρήσεις που δήλωσαν πως μειώθηκε ο τζίρος τους -

Γράφημα 8: Ποσοστό αύξησης κύκλου εργασιών

-Βάση επιχειρήσεις που δήλωσαν πως αυξήθηκε ο κύκλος εργασιών τους -

Σημαντικές διαφοροποιήσεις καταγράφονται όσον αφορά τις επιπτώσεις της πανδημίας στον κύκλο εργασιών ανά ειδική κατηγορία επιχειρήσεων. Στο Πίνακα 2 φαίνονται αναλυτικά οι μεταβολές που επήλθαν το Α' εξάμηνο του 2021. Τις μεγαλύτερες απώλειες στον κύκλο εργασιών τους κατέγραψαν οι επιχειρήσεις που ανέστειλαν την λειτουργία τους με κρατική εντολή με μεσοσταθμική μείωση τζίρου 30,3% και οι επιχειρήσεις εστίασης με μεσοσταθμική μείωση τζίρου 31,8%. Από την άλλη μεριά, τις μικρότερες απώλειες κατέγραψαν οι επιχειρήσεις που δεν ανήκαν ούτε σε αυτές που ανέστειλαν την λειτουργία τους με κρατική εντολή ούτε και στις πληττόμενες με μεσοσταθμική μείωση του τζίρου τους μόλις κατά 4,2%.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι τα παραπάνω ποσοστά αφορούν το μέσο όρο μείωσης του κύκλου εργασιών στο σύνολο των ανά κατηγορία επιχειρήσεων. Με βάση αυτά, εάν εξετάσουμε τα ποσοστά πτώσης του τζίρου των επιχειρήσεων εκείνων που δήλωσαν μείωση ή αύξηση του κύκλου εργασιών τους, το Α' εξάμηνο του 2021 παρατηρούνται επίσης σημαντικές διαφοροποιήσεις όχι μόνο ανα κατηγορία αλλά και μεταξύ των ίδων κατηγοριών, κάτι που υποδηλώνει πως τα μέτρα στήριξης δεν ήταν κατάλληλα στοχευμένα για αρκετές περιπτώσεις.

Πίνακας 2: Μεταβολές κύκλου εργασιών πολύ μικρών και μικρομεσαίων επιχειρήσεων Α' εξαμήνου 2021 – ανά ειδική κατηγορία επιχειρήσεων-

Ο κύκλος εργασιών το Α' εξάμηνο του 2021	Αυξήθηκε	Μειώθηκε	Παρέμεινε αμετάβλητος	Μέσος όρος αύξησης τζίρου (επιχειρήσεις που δήλωσαν πως αυξήθηκε ο τζίρος τους)	Μέσος όρος μείωσης τζίρου (επιχειρήσεις που δήλωσαν πως μειώθηκε ο τζίρος τους)	Μεσοσταθμική ποσοστιαία μεταβολή κύκλου εργασιών στο σύνολο των επιχειρήσεων της κατηγορίας
Κατηγορία επιχειρήσεων						
Επιχειρήσεις που ανέστειλαν τη λειτουργία τους με κρατική εντολή	11,6	68,3	16,5	18,8	-47,0	-30,3
Επιχειρήσεις που βάσει ΚΑΔ ανήκαν στις πληττόμενες	19,9	59,2	20,6	26,6	-40,0	-17,3
Επιχειρήσεις που δεν ανήκουν σε καμία από τις δύο παραπάνω κατηγορίες	27,8	38,0	31,4	32,8	-36,0	-4,2
Επιχειρήσεις εστίασης	11,3	68,0	18,6	23,2	-51,8	-31,8

Ετήσιος κύκλος εργασιών – Κερδοφορία

Οι σοβαρές επιπτώσεις των μέτρων περιορισμού για την αντιμετώπιση της υγειονομικής κρίσης φαίνονται από τις μεταβολές που έχουν επέλθει στον κύκλο εργασιών και τα κέρδη των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων συγκρίνοντας τα σχετικά μεγέθη μεταξύ των ετών 2020 και 2019.

Όπως φαίνεται στο Γράφημα 9, οι επιχειρήσεις που δηλώνουν ετήσιο κύκλο εργασιών κάτω από 50.000€ αυξήθηκαν το 2020 σε σχέση με το 2019 κατά 11,7 ποσοστιαίες μονάδες. Επιπλέον φαίνεται πως υποδιπλασιάστηκαν οι επιχειρήσεις που μεταξύ 2020 και 2019 δήλωσαν κύκλο εργασιών πάνω από 1.000.000 €.

Ειδικότερα, οι επιχειρήσεις που δήλωσαν ετήσιο κύκλο εργασιών κάτω από 50.000 € αντιστοιχούν στο 45,8% των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων έναντι του 34,1% που ήταν το 2019. Το 14,8% που δήλωσε ετήσιο κύκλο εργασιών το 2020 από 50.000 έως 100.000 € αντιστοιχούσε στο 15,9% το 2019, το 15,3% που δήλωσε ετήσιο κύκλο εργασιών από 100.000 έως 300.000 € το 2020 αντιστοιχούσε στο 19,9% το 2019, το 5,2% που δήλωσε ετήσιο κύκλο εργασιών από 300.000 έως 500.000 € το 2020 αντιστοιχούσε στο 8,7% το 2019, το 4,6% που δήλωσε ετήσιο κύκλο εργασιών από 500.000 έως 1.000.000 € το 2020 αντιστοιχούσε στο 5,1% το 2019 και το 4,2% που δήλωσε ετήσιο κύκλο εργασιών πάνω από 1 εκατομμύριο ευρώ το 2020 αντιστοιχούσε στο 8,2% το 2019.

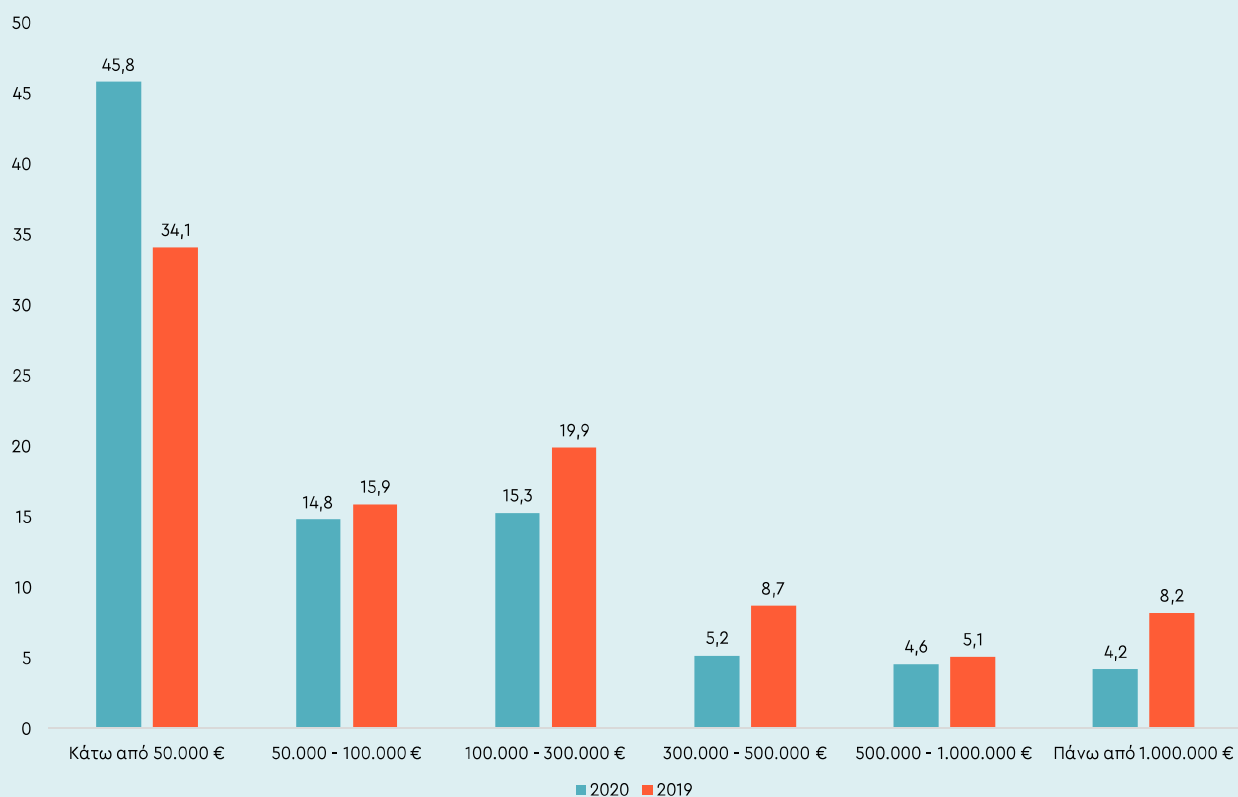
Με άλλα λόγια φαίνεται πως κατά τη διάρκεια του 2020 μειώθηκε δραματικά και οριζόντια ο κύκλος εργασιών των επιχειρήσεων καθώς η μόνη κατηγορία κύκλου εργασιών που παρουσιάζει αύξηση επιχειρήσεων και μάλιστα σημαντικά είναι αυτή των επιχειρήσεων που δήλωσαν ετήσιο κύκλο εργασιών κάτω από 50.000 €.

Από τα επιμέρους στοιχεία, οι μεγαλύτερες συγκεντρώσεις επιχειρήσεις στην χαμηλότερη κατηγορία ετήσιου κύκλου εργασιών, δηλαδή κάτω από 50.000 €, παρατηρούνται στις υπηρεσίες (61,4%) στις επιχειρήσεις χωρίς προσωπικό (76%) και στις επιχειρήσεις που ανέστειλαν τη λειτουργία τους με κρατική εντολή (57,6%).

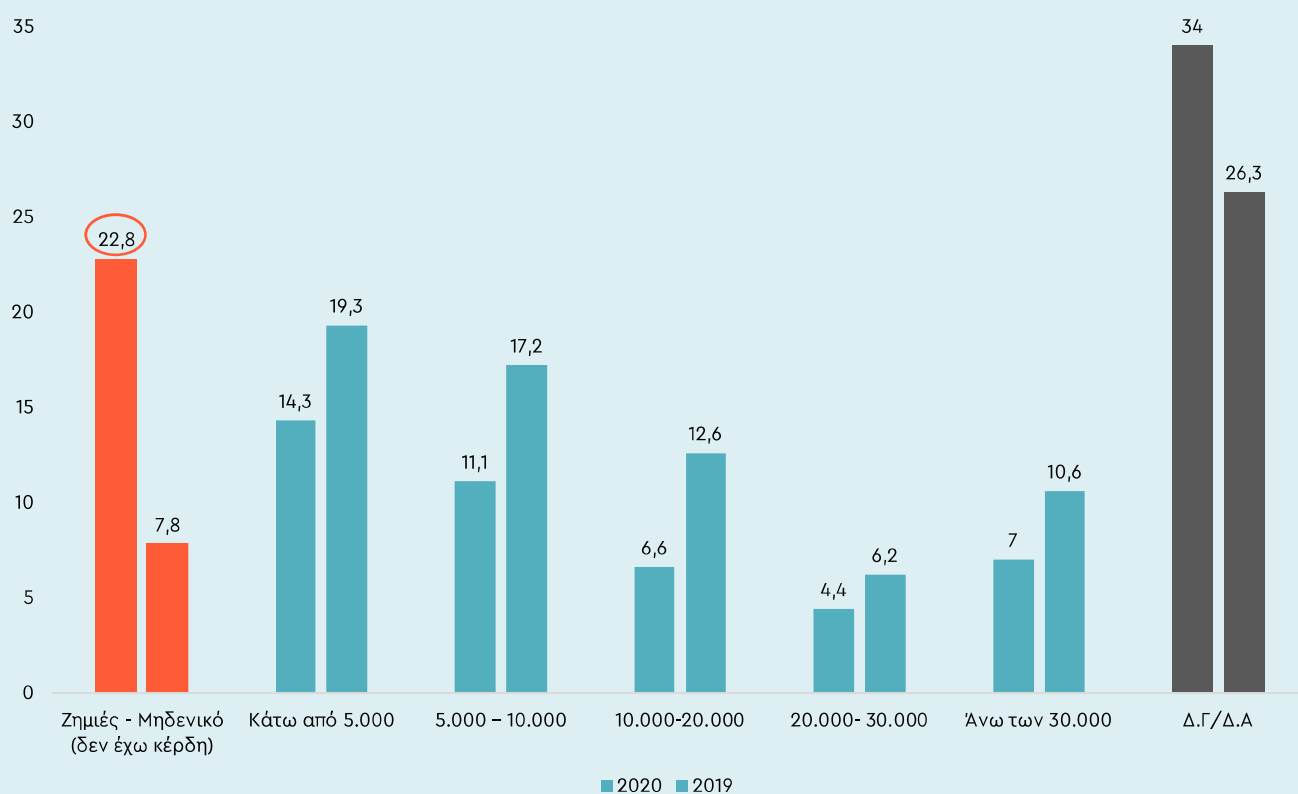
Όσον αφορά τις επιχειρήσεις εστίασης, από τα ευρήματα της έρευνας φαίνεται πως έχουν υπερδιπλασιαστεί οι επιχειρήσεις που δηλώνουν ετήσιο κύκλο εργασιών κάτω από 50.000 €. Από το 23% που ήταν το 2019 ανήλθε στο 50,5 το ποσοστό των επιχειρήσεων του κλάδου που δήλωσε πως ο ετήσιος κύκλος εργασιών του το 2020 ήταν κάτω από 50.000 €.

Ανάλογα είναι και τα στοιχεία σχετικά με τα κέρδη ή τις ζημιές που δήλωσαν οι μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις. Όπως φαίνεται στο Γράφημα 10, σχεδόν τριπλασιάστηκαν οι επιχειρήσεις που το 2020 σε σύγκριση με το 2019 δήλωσαν πως είχαν ζημιές ή μηδενικά κέρδη. Οι επιχειρήσεις μάλιστα που κατέγραψαν ζημιές αντιστοιχούν στο 15,7% έναντι του 7% που δήλωσε πως είχε μηδενικό αποτέλεσμα.

Γράφημα 9: Ετήσιος κύκλος εργασιών

Γράφημα 10: Σύγκριση ισολογισμών (έσοδα - έξοδα) 2 τελευταίων ετών - Συγκριτικό γράφημα

Οι μεγαλύτερες συγκεντρώσεις ανά κατηγορία επιχειρήσεων που παρουσίασαν ζημιές ή μηδενικά κέρδη το 2020 παρατηρούνται στις επιχειρήσεις με ετήσιο κύκλο εργασιών κάτω από 50.000 € (32,9%) και στις επιχειρήσεις χωρίς προσωπικό (30%).

Επιπλέον, όπως φαίνεται στον Πίνακα 3, με ζημιές ή μηδενικά κέρδη έκλεισε το 2020 για το 31,3% των επιχειρήσεων που ανέστειλαν την λειτουργία τους με κρατική εντολή, και για το 34% των επιχειρήσεων εστίασης.

Τέλος, σημειώνεται πως στην συγκεκριμένη ερώτηση καταγράφηκε υψηλό ποσοστό 34% των επιχειρήσεων που δεν απάντησαν την ερώτηση. Με βάση παλαιότερα στοιχεία ερευνών του ΙΜΕ ΓΣΕ-ΒΕΕ εκτιμάται ότι η συντριπτική πλειονότητα των ερωτηθέντων που δεν απάντησαν είναι πιθανότερο να έχουν καταγράψει ζημιές ή μηδενικά κέρδη το 2020.

Πίνακας 3: Πόσο είναι περίπου το ποσόν για το οποίο φορολογηθήκατε το 2020 (δηλ. το κέρδος σύμφωνα με τη δήλωση);

	Επιχειρήσεις που το τελευταίο εξάμηνο...			Επιχειρήσεις εστίασης
	ανέστειλαν την δραστηριότητα τους με κρατική εντολή	ανήκαν στις πληττόμενες βάσει ΚΑΔ επιχειρήσεις	Δεν ανήκαν σε καμία από τις παρακείμενες κατηγορίες	
Ζημιές	22,8	17,1	8,6	25,8
Μηδενικό	8,5	4,7	8,2	8,2
κέρδη κάτω από 5.000 €	12,1	16,8	13,7	8,2
Κέρδη 5.000 € - 10.000 €	6,7	11,7	13,7	7,2
Κέρδη 10.000€ - 20.000 €	5,4	5,4	8,6	4,1
Κέρδη 20.000€ - 30.000 €	3,6	4,7	4,3	4,1
Κέρδη άνω των 30.000 €	4,0	7,3	9,4	3,1
Δ.Γ/Δ.Α	37,1	32,3	33,3	39,2

Ζήτηση – Παραγγελίες – Τιμές

Όσον αφορά τη ζήτηση, το 51,8% δήλωσε πως κατά το Α εξάμηνο του 2021 μειώθηκε, έναντι του 21,1% που δήλωσε πως αυξήθηκε και του 25,7% που δήλωσε πως παρέμεινε αμετάβλητη. Για τις παραγγελίες, το 54% δήλωσε πως το Α εξάμηνο του 2021 μειώθηκαν, έναντι του 17,7% που δήλωσε πως αυξήθηκαν και του 25,2% που δήλωσε πως οι παραγγελίες παρέμειναν σταθερές. Όσον αφορά τις τιμές αγαθών/υπηρεσιών, είναι η πρώτη φορά σε έρευνα κλίματος του ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ που καταγράφεται μεγαλύτερο ποσοστό επιχειρήσεων που δήλωσαν πως αύξησαν τις τιμές έναντι των επιχειρήσεων που δήλωσαν πως τις μείωσαν. Συγκεκριμένα το 23,6% των επιχειρήσεων δήλωσε πως κατά το Α' εξάμηνο του 2020 αύξησε τις τιμές των αγαθών/υπηρεσιών έναντι του 16,7% που δήλωσε ότι τις μείωσε και του 58,3% που τις διατήρησε σταθερές (Γράφημα 11).

Στο Γράφημα 12 φαίνεται η σημαντική αύξηση των επιχειρήσεων (23,6%) που ανατίμησαν τα προϊόντα ή υπηρεσίες σε σχέση με τα ποσοστά που καταγράφονταν τα προηγούμενα έτη.

Στα επιμέρους στοιχεία, μεγάλες συγκεντρώσεις επιχειρήσεων που αύξησαν τις τιμές καταγράφονται στο εμπόριο (35,1%) και τη μεταποίηση (29,5%), έναντι των υπηρεσιών όπου μόλις το 8,5% προχώρησαν σε αύξηση τιμών. Επιπλέον, το 40,7% των επιχειρήσεων με κύκλο εργασιών πάνω από 300.000 € αύξησε τις τιμές του το προηγούμενο εξάμηνο (Γράφημα 13).

Επιπλέον το 31,4% των επιχειρήσεων που το προηγούμενο διάστημα δεν ανήκαν ούτε σε εκείνες που ανέστειλαν την λειτουργία τους με κρατική εντολή ούτε στις με βάση ΚΑΔ πληττομένες, αύξησαν τις τιμές των αγαθών/υπηρεσιών έναντι του 9,4% που τις μείωσε και του 58% που τις διατήρησε αμετάβλητες. Από την άλλη μεριά, οι επιχειρήσεις εστίασης φαίνεται πως διατήρησαν τις τιμές τους σταθερές παρά δυσκολίες που αντιμετωπίζουν (Πίνακας 4). Συγκεκριμένα, το 6,2% των επιχειρήσεων εστίασης αύξησαν τις τιμές των αγαθών/υπηρεσιών τους, έναντι του 12,4% που τις μείωσε και του 79,4% που τις διατήρησε σταθερές

Τα ευρήματα της έρευνας συμβαδίζουν με τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ όπου ο Γενικός Δείκτης Τιμών Καταναλωτή³ σημείωσε άνοδο κατά 1,4%, η οποία προέρχεται κυρίως από τις αυξήσεις σε είδη διατροφής (1,7%), στη στέγαση (4,2%) και στις μεταφορές (5,8%). Οι αυξήσεις είναι σημαντικά μεγαλύτερες στο φυσικό αέριο (72,3%), σε καύσιμα και λιπαντικά (16,6%) και στο πετρέλαιο θέρμανσης (28,9%).

Επιπλέον, αύξηση 13% σημείωσε ο γενικός δείκτης τιμών παραγωγού στη βιομηχανία⁴ τον Ιούλιο του 2021 σε σύγκριση με τον αντίστοιχο δείκτη του Ιουλίου 2020, έναντι μείωσης 7,9% που σημειώθηκε κατά την αντίστοιχη σύγκριση των δεικτών το 2020 με το 2019. Η σοβαρή αυτή άνοδος στο κόστος παραγωγής οφείλεται: α) στην αύξηση του δείκτη τιμών παραγωγού εξωτερικής αγοράς

³ Δελτίο Τύπου ΕΛΣΤΑΤ: ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΙΜΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ: Ιούλιος 2021, ετήσιος πληθωρισμός 1,4%

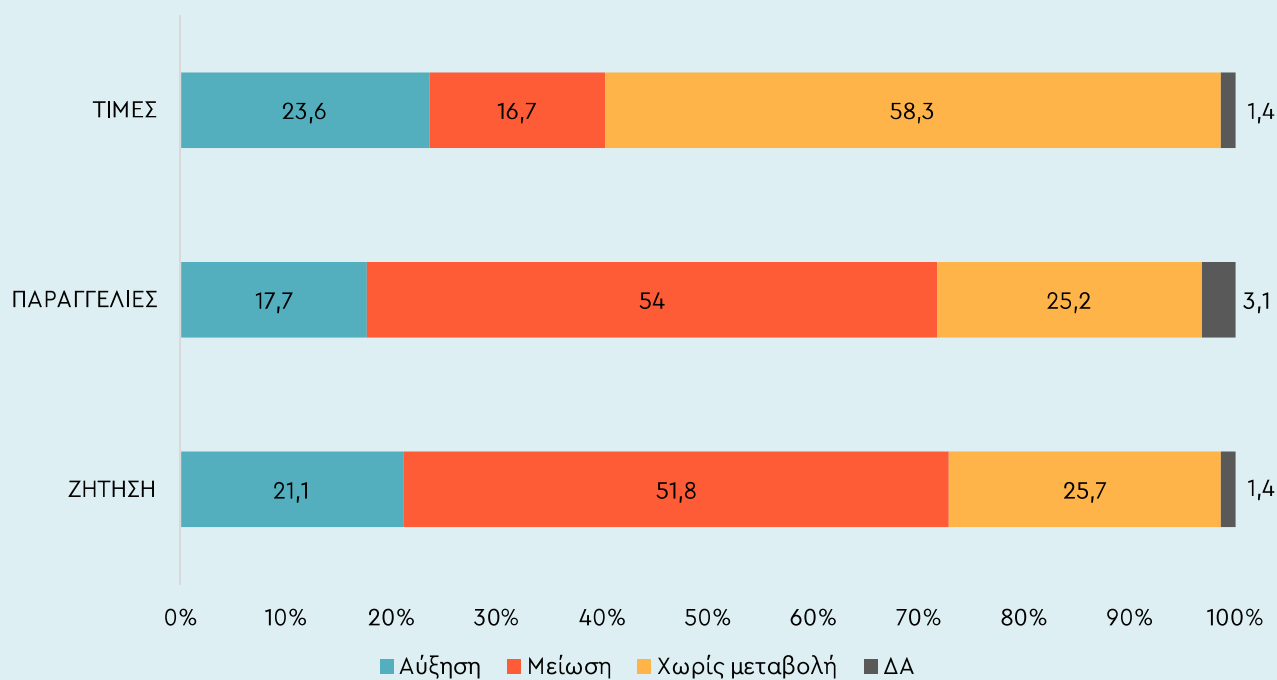
⁴ Δελτίο Τύπου ΕΛΣΤΑΤ: ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΙΜΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΟΥ ΣΤΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ: Ιούλιος 2021, ετήσια αύξηση 13,0%

κατά 22%, και β) στην αύξηση του δείκτη τιμών παραγωγού εγχώριας αγοράς κατά 10,3%. Παράλληλα, σημειώνεται και η μεγάλη αύξηση στον «εισαγόμενο πληθωρισμό» 20,5% που κατέγραψε ο γενικός δείκτης τιμών εισαγωγών στη βιομηχανία⁵ τον Ιούνιο του 2021 σε σύγκριση με τον αντίστοιχο δείκτη του Ιουνίου 2020, έναντι μείωσης 11,4% που σημειώθηκε κατά τη σύγκριση των αντίστοιχων δεικτών το 2020 με το 2019. Η σημαντική αυτή μεταβολή οφείλεται: α) στην αύξηση του δείκτη τιμών εισαγωγών από χώρες εκτός ευρωζώνης κατά 32,7%, και β) στην αύξηση του δείκτη τιμών εισαγωγών από χώρες ευρωζώνης κατά 3,2%.

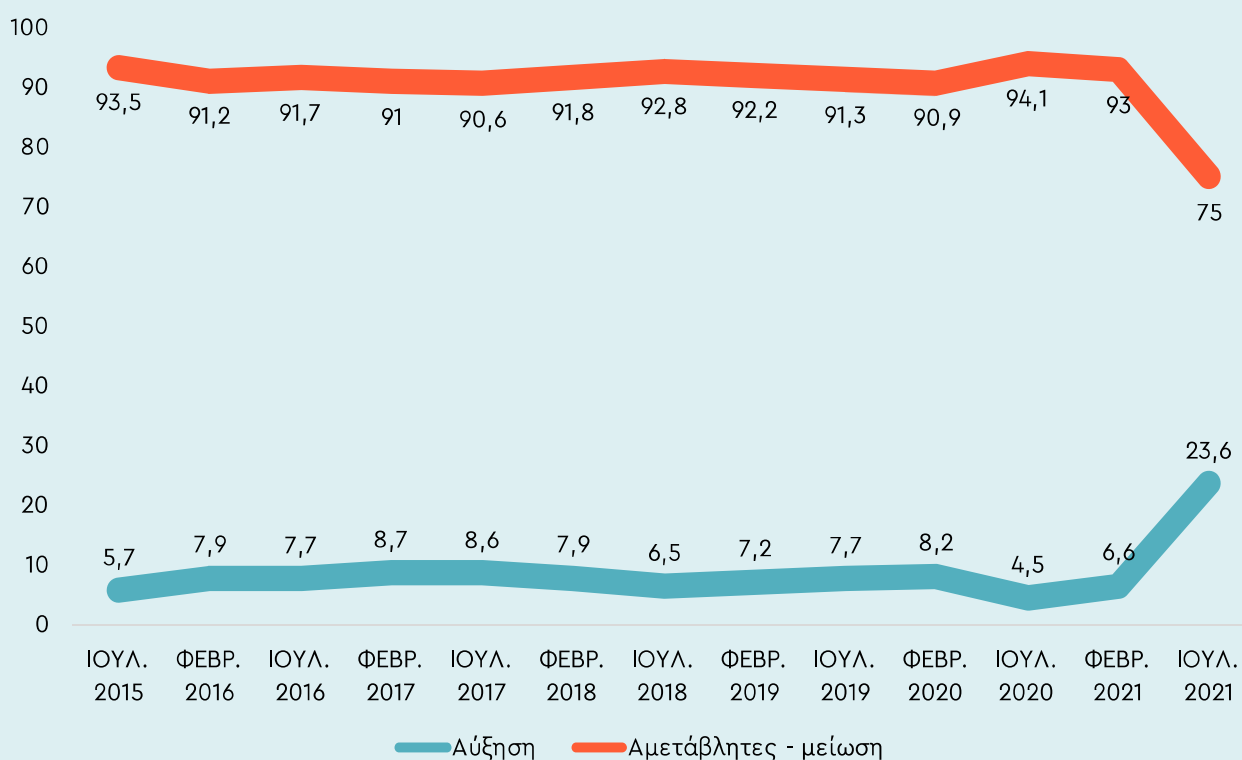
Από τα στοιχεία της έρευνας, εκτιμάται πως οι ανατιμήσεις που οφείλονται κυρίως στην αύξηση των τιμών ενέργειας και την ευρύτερη αύξηση εμπορευμάτων και υπηρεσιών, θα συνεχιστούν διαμορφώνοντας ένα υψηλότερο επίπεδο τιμών. Η εξέλιξη αυτή που θα δοκιμάσει τις προοπτικές ανάκαμψης της ελληνικής οικονομίας έχει ήδη αφήσει το αποτύπωμα της καθώς ο υψηλός εισαγόμενος πληθωρισμός αποδυναμώνει την κατανάλωση με τη μείωση του διαθέσιμου εισοδήματος. Επηρεάζει, μάλιστα, δυσμενέστερα τους χαμηλόμισθους δεδομένου ότι έχει εξανεμίσει την αύξηση του κατώτατου μισθού, που ωστόσο δόθηκε υπό το βάρος των προσφάτων πληθωριστικών πιέσεων. Παρόλο που δεν είναι ακόμα εμφανές εάν η άνοδος του πληθωρισμού αποτελεί προσωρινό φαινόμενο, η συνέχιση του φαινομένου θα οδηγήσει είτε σε αύξηση του βασικού επιτοκίου στην Ευρωζώνη κάτι που θα εκθέσει σε κίνδυνο τα κράτη-μέλη με υπέρογκο χρέος, είτε στην περαιτέρω αύξηση των τιμών όπου ίσως θα πρέπει να αντιμετωπιστεί με ελάφρυνση της σχετικής φορολόγησης, και πολιτικών πρόνοιας για τις πιο ευάλωτες κοινωνικές ομάδες. Επιπλέον, φαίνεται πως είναι άμεσης προτεραιότητας ανάγκη η στήριξη των επιχειρήσεων που έχουν πληγεί δυσανάλογα από τις επιπτώσεις της υγειονομικής κρίσης, όπως οι επιχειρήσεις εστίασης, που φαίνεται πως, τουλάχιστον για το Α' εξάμηνο του 2021, απορρόφησαν την άνοδο των τιμών, προσθέτοντας ακόμα έναν επιβαρυντικό παράγοντα στην προσπάθεια επιβίωσης που καταβάλουν.

5 Δελτίο Τύπου ΕΛΣΤΑΤ: ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΙΜΩΝ ΕΙΣΑΓΩΓΩΝ ΣΤΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ: Ιούνιος 2021, ετήσια αύξηση 20,5%

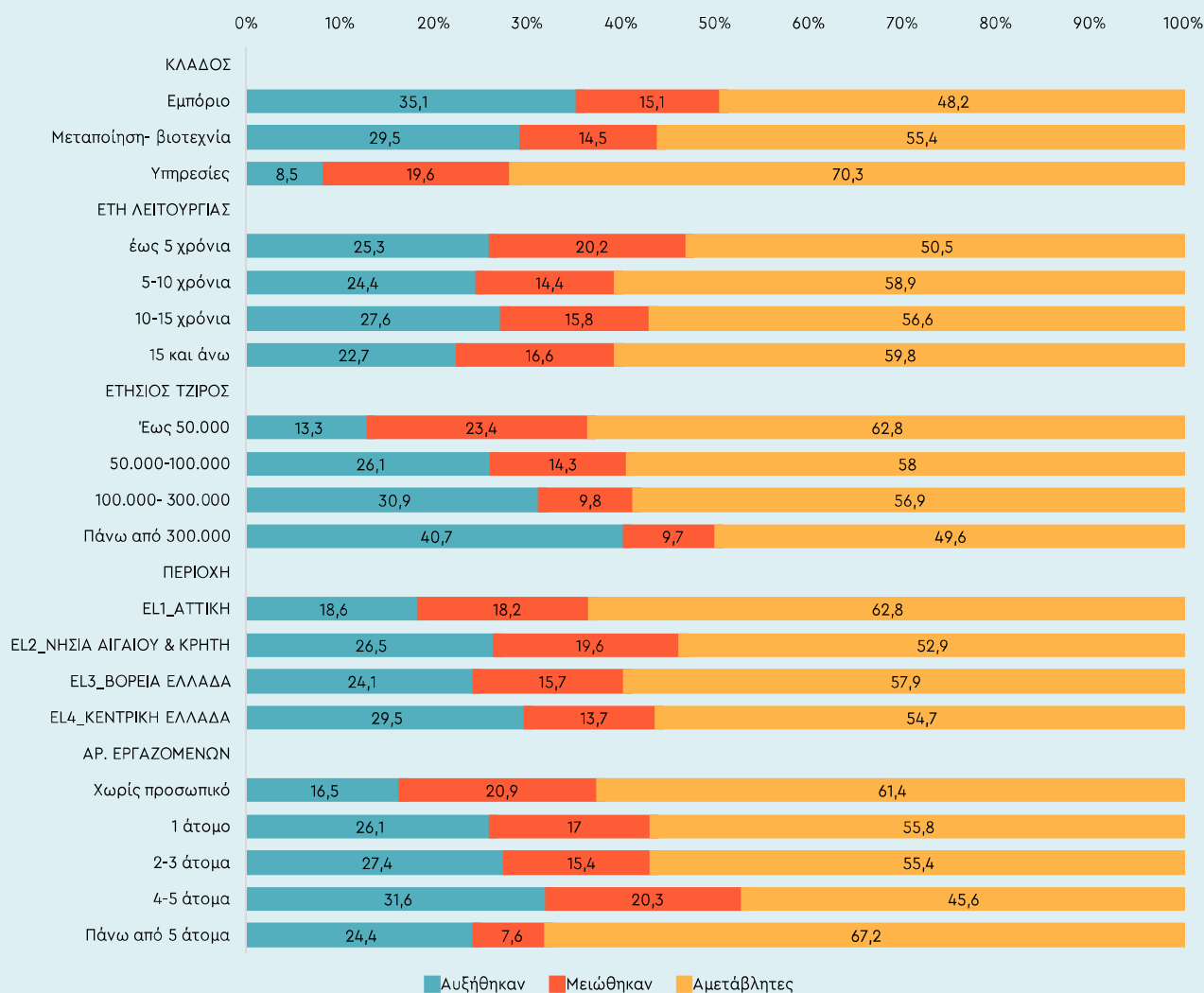
Γράφημα 11: Αποτίμηση τελευταίου εξαμήνου – Συγκεντρωτικοί δείκτες

Γράφημα 12: Τιμές αγαθών/υπηρεσιών – Σύγκριση με προηγούμενες έρευνες

Γράφημα 13: Τιμές αγαθών / υπηρεσιών - Ανά κατηγορία -

Πίνακας 4: Οι τιμές των αγαθών/υπηρεσιών το τελευταίο εξάμηνο:

	Επιχειρήσεις που το τελευταίο εξάμηνο...			Επιχειρήσεις εστίασης
	ανέστειλαν την δραστηριότητα τους με κρατική εντολή	ανήκαν στις πληττόμενες βάσει ΚΑΔ επιχειρήσεις	Δεν ανήκαν σε καμία από τις παρακείμενες κατηγορίες	
Αυξήθηκαν	17,4	21,8	31,4	6,2
Μειώθηκαν	18,8	21,2	9,4	12,4
Παρέμειναν αμετάβλητες	61,2	56,6	58	79,4
Δ.Γ./Δ.Α.	2,7	0,3	1,2	2,1

Ρευστότητα – Τραπεζικός δανεισμός – Ταμειακά διαθέσιμα

Η ρευστότητα των επιχειρήσεων το Α' εξάμηνο του 2021 παρουσιάζει βελτίωση, ωστόσο, συνεχίζει να αποτελεί τον δείκτη με την χαμηλότερη επίδοση σε σχέση με τους υπόλοιπους και κατ' επέκταση το σημαντικότερο πρόβλημα που αντιμετωπίζει η πλειονότητα των επιχειρήσεων. Και τούτο παρά τα μέτρα στήριξης της ρευστότητας των επιχειρήσεων που υιοθέτησε η κυβέρνηση, με σημαντικότερο εκείνο της επιστρεπτέας προκαταβολής που όμως, όπως αποτυπώθηκε στην προηγούμενη εξαμηνιαία έρευνα κλίματος του ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ (Φεβρουάριος 2021)⁶ για την πλειονότητα των επιχειρήσεων που το αξιοποίησαν (59%) δεν ήταν αρκετό για να καλύψει ένα σημαντικό μέρος των αναγκών τους. Στα επιμέρους στοιχεία τις καλύτερες επιδόσεις παρουσιάζουν οι επιχειρήσεις με κύκλο εργασιών πάνω από 300.000 € (31% δήλωσε πως η ρευστότητα του αυξήθηκε, έναντι του 24,8% που μειώθηκε και του 44,2% που παρέμεινε αμετάβλητη) και οι επιχειρήσεις με πάνω από 5 άτομα προσωπικό (25,2% δήλωσε αύξηση ρευστότητας, 38,2% μείωση και 35,1% αμετάβλητη). Από την άλλη μεριά, τα σοβαρότερα προβλήματα ρευστότητας φαίνεται πως αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις με τζίρο έως 50.000 € (9,2% δήλωσε αύξηση, 70,4% μείωση και 19,6% αμετάβλητη) και οι επιχειρήσεις χωρίς προσωπικό (10,2% αύξηση, 67,3% μείωση και 21,7% αμετάβλητη).

Επιπλέον, όπως φαίνεται στον πίνακα 5, οι επιχειρήσεις που ανέστειλαν την λειτουργία τους με κρατική εντολή καθώς και οι επιχειρήσεις εστίασης είναι εκείνες που αντιμετωπίζουν τα σοβαρότερα προβλήματα ρευστότητας. Συγκεκριμένα, το 73,2% των επιχειρήσεων που ανέστειλαν τη λειτουργία τους με κρατική εντολή δήλωσε ότι το Α' εξάμηνο του 2021 μειώθηκε περαιτέρω η ρευστότητα του, έναντι μόλις του 8,9% που δήλωσε ότι αυξήθηκε και του 14,7% που δήλωσε ότι παρέμεινε σταθερή. Στον αντίποδα οι επιχειρήσεις που δεν ανήκαν στα ειδικά καθεστώτα ενίσχυσης επιχειρήσεων παρουσιάζουν τα καλύτερα στοιχεία καθώς το 21,6% δήλωσε πως αυξήθηκε η ρευστότητα του έναντι του 38,8% που δήλωσε πως μειώθηκε και του 38% που παρέμεινε αμετάβλητη.

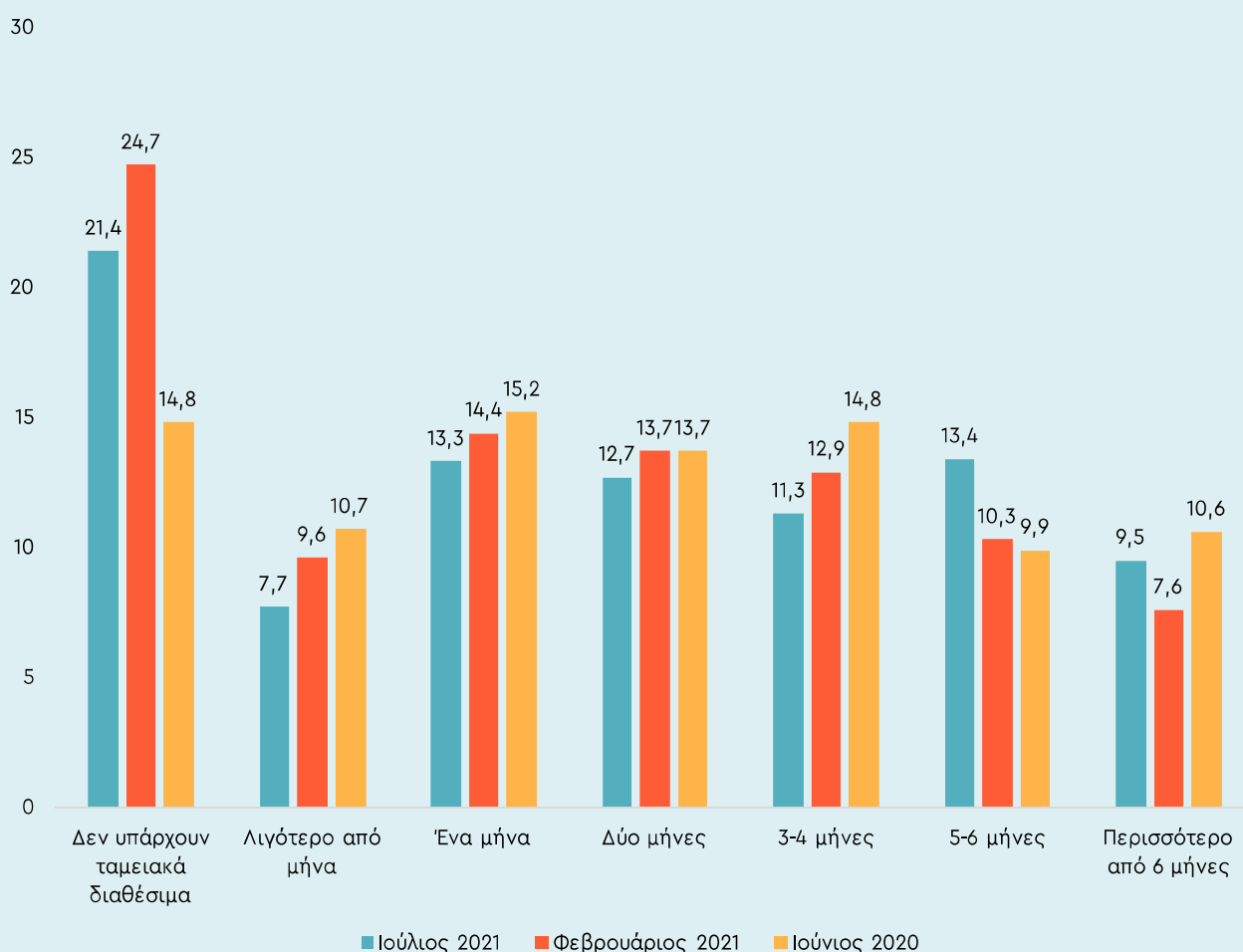
Το πρόβλημα ρευστότητας των επιχειρήσεων φαίνεται και από την διατήρηση σε υψηλά ποσοστά των μηδενικών ή αρκετά χαμηλών ταμειακών διαθέσιμων που καταγράφουν οι ΜΜΕ για το Α' εξάμηνο του 2021. Όπως φαίνεται στο Γράφημα 14, παρόλο που η εικόνα για τα ταμειακά διαθέσιμα των επιχειρήσεων είναι καλύτερη σε σχέση με το αμέσως προηγούμενο εξάμηνο, απέχει σε σύγκριση το αντίστοιχο εξάμηνο του 2020. Έτσι, περίπου 1 στις 5 επιχειρήσεις (21,4%) δηλώνουν πως δεν έχουν καθόλου ταμειακά διαθέσιμα, το 7,7% δήλωσε πως επαρκούν για λιγότερο από μήνα, ενώ το 13,3% δήλωσε πως επαρκούν για ένα μήνα. Με άλλα λόγια, φαίνεται πως για 4 στις 10 επιχειρήσεις (42,4%) τα ταμειακά διαθέσιμα επαρκούν το πολύ για ένα μήνα.

6 Έρευνα ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ: Εξαμηνιαία αποτύπωση οικονομικού κλίματος στις μικρές επιχειρήσεις – Φεβρουάριος 2021

Πίνακας 5: Η ρευστότητα της επιχείρησής σας το Α εξάμηνο του 2021

	Επιχειρήσεις που το τελευταίο εξάμηνο...			Επιχειρήσεις εστίασης
	ανέστειλαν την δραστηριότητα τους με κρατική εντολή	ανήκαν στις πληττόμενες βάσει ΚΑΔ επιχειρήσεις	Δεν ανήκαν σε καμία από τις παρακείμενες κατηγορίες	
Αυξήθηκε	8,9	14,9	21,6	9,3
Μειώθηκε	73,2	57,3	38,8	70,1
Αμετάβλητη	14,7	27,8	38,0	17,5
Δ.Γ./Δ.Α.	3,1	0	1,6	3,1

Γράφημα 14: Τα ταμειακά διαθέσιμα (η ρευστότητα της επιχείρησης) για πόσο καιρό επαρκούν για να καλύψουν τις βασικές υποχρεώσεις της επιχείρησης;

Δυσμενέστερη είναι η εικόνα των επιχειρήσεων που ανέστειλαν την λειτουργία τους με κρατική εντολή καθώς το 31,7% δηλώνει πως δεν έχει καθόλου ρευστότητα, ενώ για το 19,2% τα ταμειακά διαθέσιμα επαρκούν το πολύ για ένα μήνα (πίνακας 6). Από την άλλη μεριά, καλύτερη είναι η εικόνα που παρουσιάζουν οι επιχειρήσεις εστίασης, καθώς για το Α' εξάμηνο του 2021 καταγράφεται μείωση 15,2 ποσοστιαίων μονάδων του αριθμού των επιχειρήσεων με μηδενικά ταμειακά σε σύγκριση με το Β εξάμηνο του 2020. Αυτό υποδεικνύει πως τα στοχευμένα μέτρα που έλαβε η κυβέρνηση για τη στήριξη των επιχειρήσεων εστίασης έχουν βοηθήσει αρκετές από αυτές να αυξήσουν τη ρευστότητα τους. Ωστόσο, το ένα πολύ μεγάλο μέρος συνεχίζει να παρουσιάζει σοβαρά προβλήματα ρευστότητας που μάλλον σημαίνει πως τα μέτρα που ελήφθησαν δεν επαρκούσαν για να καλύψουν ένα σημαντικό αριθμό επιχειρήσεων. Ειδικότερα, όπως φαίνεται στον πίνακα 6 σχεδόν 3 στις 10 επιχειρήσεις εστίασης (28,9%) δεν έχουν καθόλου ταμειακά διαθέσιμα, ενώ για το 21,6% τα ταμειακά διαθέσιμα επαρκούν το πολύ για ένα μήνα. Γενικότερα, η 1 στις 2 επιχειρήσεις εστίασης (50,5%) έχει ταμειακά διαθέσιμα που επαρκούν το πολύ για ένα μήνα, καταδεικνύοντας την αρκετά δύσκολη θέση στην οποία παραμένει οικονομικά ο κλάδος.

Η ανάγκη των επιχειρήσεων για χρηματοδότηση και παράλληλα η δυσκολία πρόσβασης των επιχειρήσεων σε τραπεζικό δανεισμό φαίνεται και από τα ευρήματα που αποτυπώνονται στα Γραφήματα 15 και 16. Συγκεκριμένα, το 17,2% των επιχειρήσεων απευθύνθηκε σε τράπεζα για χρηματοδότηση το προηγούμενο έτος, ποσοστό υπερδιπλάσιο από σχετικά ευρήματα αντίστοιχων προηγούμενων ερευνών του ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ (7,8% - Ιούλιος 2019). Ωστόσο, όπως φαίνεται στο Γράφημα 16 από τις επιχειρήσεις που απευθύνθηκαν σε τράπεζα για χρηματοδότηση, λιγότερες από τις μισές (47,1%) τελικά έλαβαν τη χρηματοδότηση που αιτήθηκαν. Στο σύνολο των επιχειρήσεων, μόλις το 8,8% έλαβε τραπεζική χρηματοδότηση. Παρόλο που το ποσοστό αυτό είναι υπερδιπλάσιο σε σχέση με ευρήματα προηγούμενων ερευνών του ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ (3,6% - Ιούλιος 2019), εξακολουθεί να παραμένει αρκετά χαμηλό συνυπολογίζοντας και τις αυξημένες ανάγκες χρηματοδότησης των επιχειρήσεων λόγω της συγκυρίας

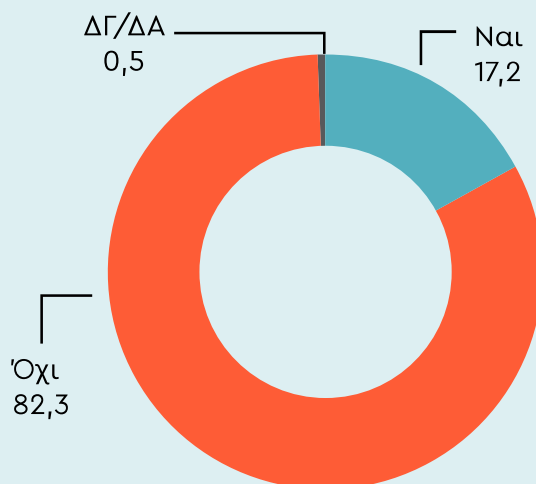
Όσον αφορά τις επιχειρήσεις που δεν απευθύνθηκαν σε τράπεζα για χρηματοδότηση το 56,8% δήλωσε πως δεν χρειαζόταν δάνειο, το 19,8% δήλωσε πως δεν εμπιστεύεται τις τράπεζες, ενώ το 10,1% δήλωσε πως δεν πληρούσε τις προϋποθέσεις τραπεζικού δανεισμού (Γράφημα 17).

Τέλος 6 στις 10 επιχειρήσεις (61,2%) δήλωσαν πως η επικοινωνία και η πληροφόρηση που παρέχουν οι τράπεζες για τα δάνεια δεν είναι ικανοποιητική, έναντι του 23,4% που θεωρεί πως τόσο η επικοινωνία όσο και η σχετική πληροφόρηση από τις τράπεζες για τα δάνεια είναι ικανοποιητική. Το εύρημα αυτό που υποδηλώνει πως υπάρχει έλλειμμα επικοινωνίας και ορθής πληροφόρησης πιθανόν να αποτελεί έναν από τους παράγοντες που οδηγούν στο χαμηλό τραπεζικό δανεισμό των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων. Ως εκ τούτου, μάλλον θα ήταν ωφέλιμη η ανάπτυξη σχετικών συμβουλευτικών υπηρεσιών ή/και εργαλείων ώστε να καλυφθεί το έλλειμμα επικοινωνίας και ενημέρωσης που φαίνεται πως υπάρχει. (Γράφημα 18).

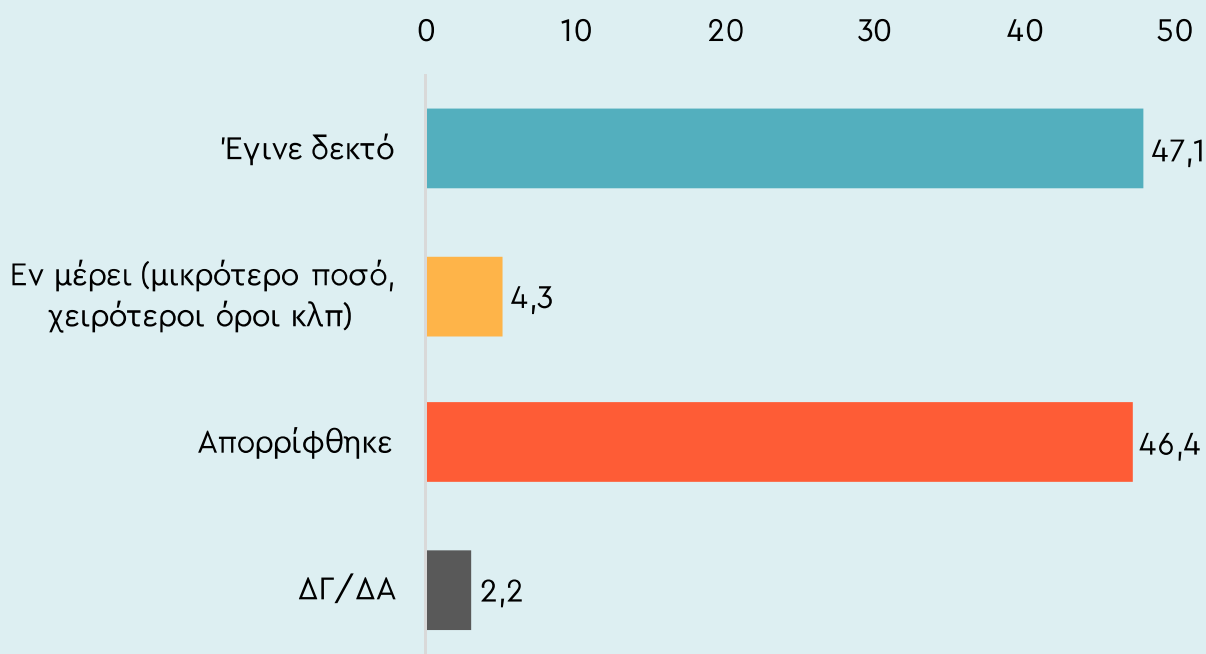
Πίνακας 6: Τα ταμειακά διαθέσιμα (η ρευστότητα της επιχείρησης) για πόσο καιρό επαρκούν για να καλύψουν τις βασικές υποχρεώσεις της επιχείρησης;

	Η επιχείρησή σας:			Επιχειρήσεις εστίασης;
	άνηκε σε εκείνες που βάσει ΚΑΔ ανέστειλαν την δραστηριότητα τους;	άνηκε στις πληττόμενες βάσει ΚΑΔ επιχειρήσεις;	δεν άνηκε σε καμία από τις παρακείμενες κατηγορίες;	
ΕΥΡΗΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ ΙΟΥΛΙΟΥ 2021				
Δεν υπάρχουν ταμειακά διαθέσιμα	31,7	18,0	16,5	28,9
Λιγότερο από μήνα	7,6	8,2	7,5	10,3
Ένα μήνα	11,6	15,2	12,2	11,3
Δύο μήνες	12,5	13,9	11,8	7,2
Πάνω από 3 μήνες	25,5	37	38,8	30,9
ΕΥΡΗΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 2021				
Δεν υπάρχουν ταμειακά διαθέσιμα	36,1	22,3	18,6	44,1
Λιγότερο από μήνα	8,9	8,1	13,7	7,4
Ένα μήνα	13,6	15,9	12,0	11,8
Δύο μήνες	15,7	13,0	13,7	11,8
Πάνω από 3 μήνες	20,9	33,7	33,8	16,2

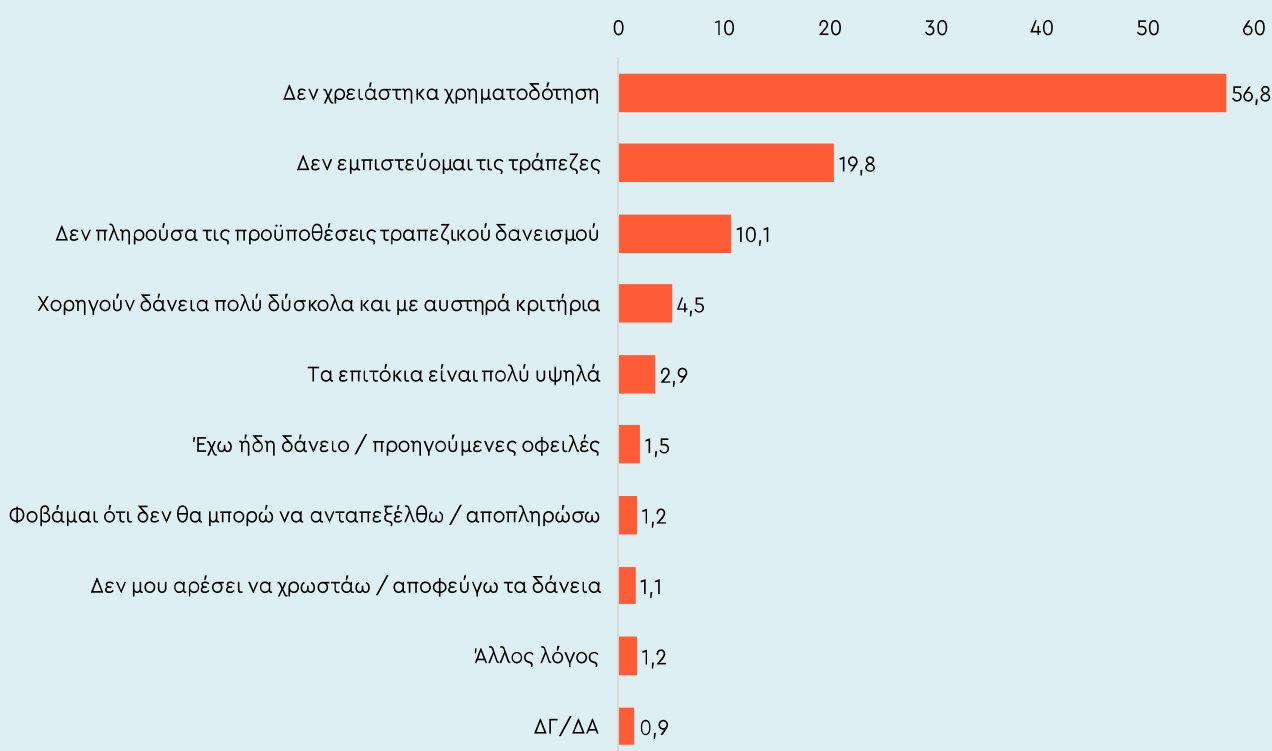
Γράφημα 15: Το προηγούμενο έτος απευθυνθήκατε σε τράπεζα για τραπεζική χρηματοδότηση ακόμα και για δάνεια που χορηγήθηκαν με την εγγύηση του ελληνικού δημοσίου;

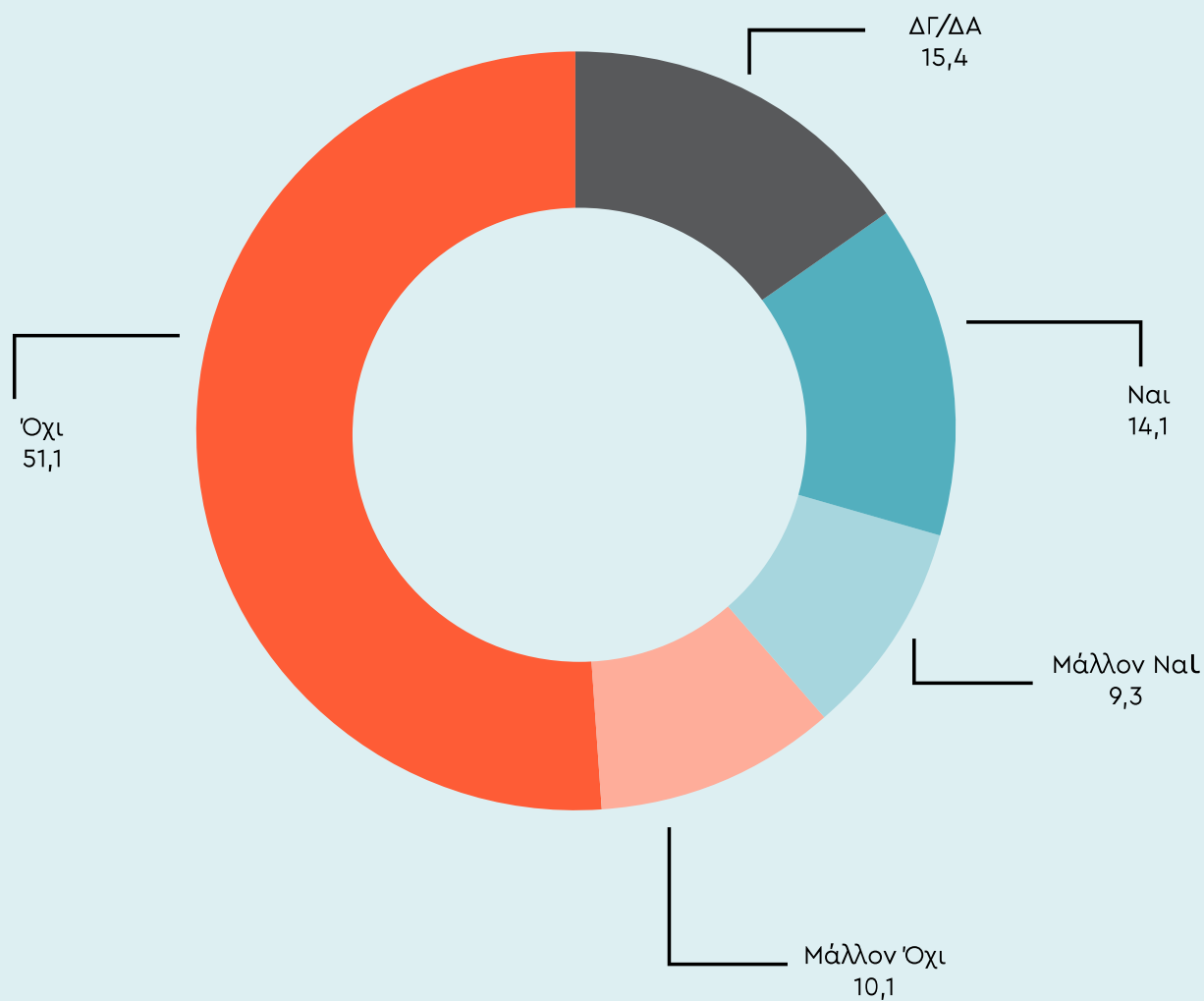
Γράφημα 16: Έγινε δεκτό το αίτημά σας ή απορρίφθηκε;
-ΒΑΣΗ: Όσοι απευθυνθήκαν σε τράπεζα το προηγούμενο έτος -

Γράφημα 17: Δεν απευθυνθήκατε γιατί;
ΒΑΣΗ: Όσοι δεν απευθυνθήκαν σε τράπεζα το προηγούμενο έτος

Γράφημα 18: Από την εμπειρία σας με τις τράπεζες θεωρείτε πως η πληροφόρηση που παρέχουν για τα δάνεια και γενικά η επικοινωνία είναι ικανοποιητική;

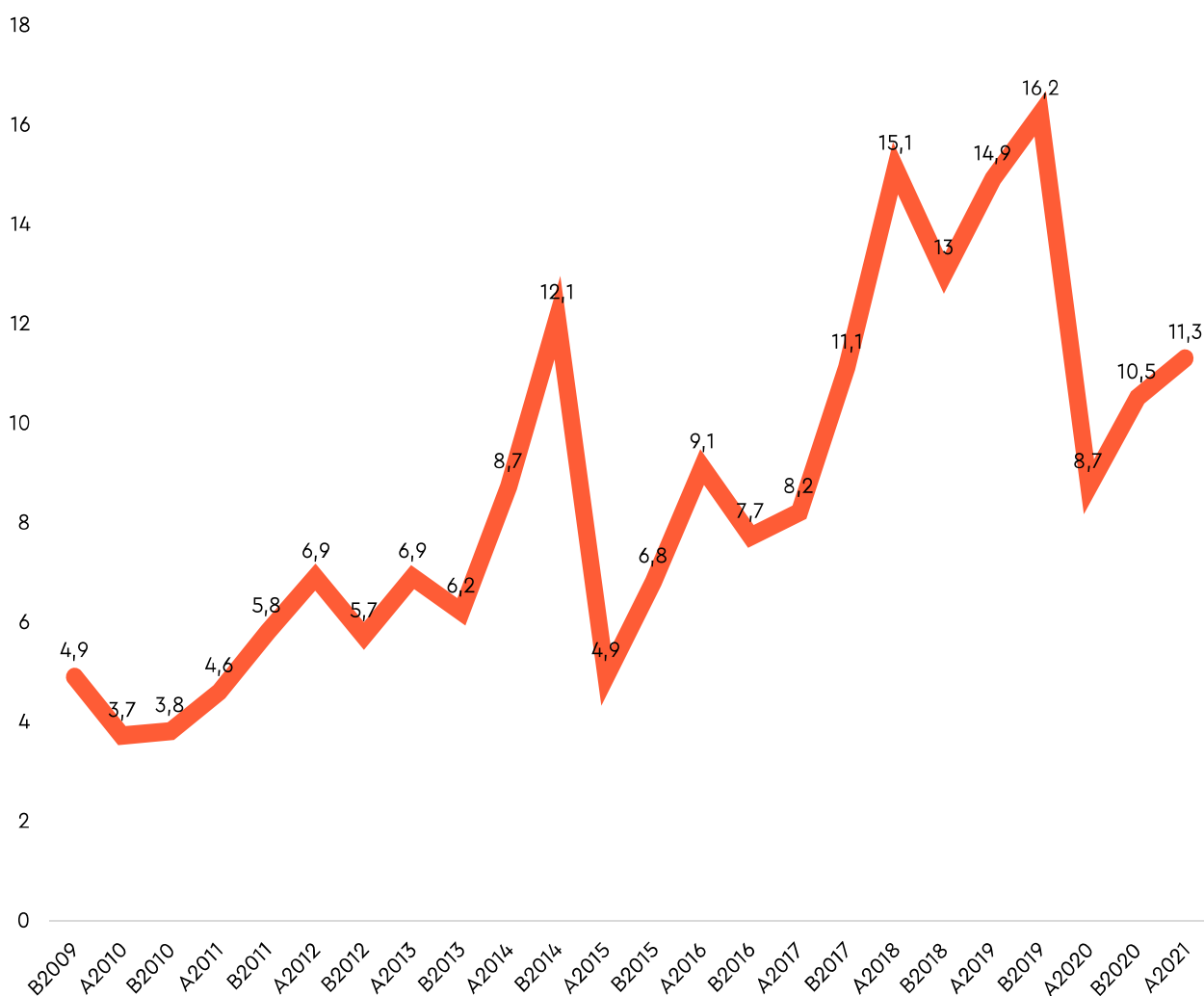
Όχι και Μάλλον Όχι: 61,2

Ναι και Μάλλον Ναι: 23,4

Επενδύσεις

Το 11,3% των επιχειρήσεων προχώρησε σε επενδύσεις το Α' εξάμηνο του 2021, έναντι του 8,7% του αντίστοιχου περσινού διαστήματος (Γράφημα 19), παραμένοντας ωστόσο σε χαμηλότερα επίπεδα σε σχέση με εκείνα πριν την πανδημία. Οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα της μεταποίησης καταγράφουν την καλύτερη επίδοση (13%) με τις υπηρεσίες να ακολουθούν (12,7%). Το εμπόριο καταγράφει την χαμηλότερη επίδοση καθώς το 8,9% αυτών προχώρησε σε κάποιου είδους επένδυση. Επιπλέον, τις καλύτερες επιδόσεις, με διαφορά μάλιστα τουλάχιστον 10 ποσοστιαίων μονάδων από τις υπόλοιπες κατηγορίες, καταγράφουν οι επιχειρήσεις με ετήσιο κύκλο εργασιών πάνω από 300.000 € (23%) και οι επιχειρήσεις με πάνω από 5 εργαζόμενους (20,6%).

Γράφημα 19: Επενδύσεις - Αποτίμηση εξαμήνου Σύγκριση με προηγούμενες έρευνες
-όσοι έκαναν επενδύσεις-

Απασχόληση

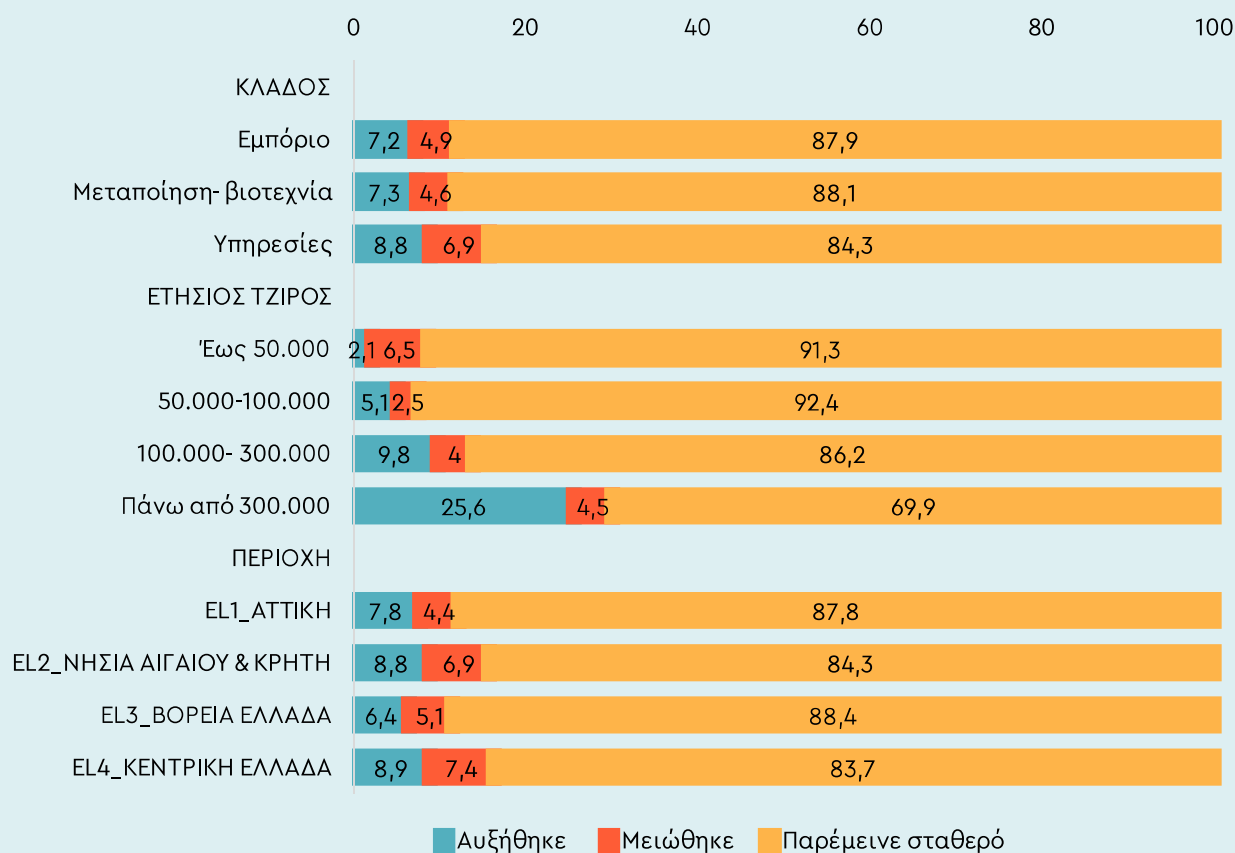
Στην απασχόληση τα στοιχεία είναι καλύτερα σε σχέση με τις δυο προηγούμενες έρευνες του ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ (Φεβρουάριος 2021 και Ιούλιος 2020) που διενεργήθηκαν εν μέσω πανδημίας καθώς το ισοζύγιο των επιχειρήσεων που αύξησαν/μείωσαν το προσωπικό τους επιστρέφει σε επίπεδα προ πανδημίας, δηλαδή σε θετικό πρόσημο. Συγκεκριμένα, το 7,9% των επιχειρήσεων αύξησαν το προσωπικό τους έναντι του 5,6% που το μείωσε και του 86,6% που το διατήρησε. Από τα επιμέρους στοιχεία, τόσο οι εμπορικές επιχειρήσεις παρουσιάζει θετικό ισοζύγιο (8,1% αύξηση - 5,4% μείωση), έναντι του τομέα των υπηρεσιών (4,8% αύξηση - 11,2% μείωση) και της μεταποίησης (5,6% αύξηση - 10,8% μείωση) παρουσιάζουν θετικό ισοζύγιο (Γράφημα 20). Όσον αφορά τις επιχειρήσεις που ανέστειλαν τη λειτουργία τους με κρατική εντολή το ισοζύγιο προσλήψεων/αποχωρήσεων είναι επίσης θετικό. Ειδικότερα, το 6,5% των επιχειρήσεων αυτών αύξησε το προσωπικό του το προηγούμενο διάστημα, έναντι του 5,4% που το μείωσε. Ανάλογα είναι και τα ευρήματα για τις επιχειρήσεις εστίασης όπου το 9,1% αύξησε το προσωπικό του έναντι του 8,2% που το μείωσε. Τα ευρήματα αυτά συμβαδίζουν με εκείνα της ΕΛΣΤΑΤ⁷ όπου καταγράφεται αποκλιμάκωση της ανεργίας (15%) που ωστόσο παραμένει ακόμα σε πολύ υψηλά επίπεδα, κάτι που συνεχίζει να αποτελεί σημαντικό εμπόδιο για την βελτίωση της αγοράς εργασίας.

Είναι προφανές πως τα μέτρα που ελήφθησαν για τη διατήρηση της απασχόλησης σε συνδυασμό με το σταδιακό άνοιγμα της οικονομίας και τις σημαντικά καλύτερες, σε σχέση με το 2020, επιδόσεις του τουρισμού έχουν αφήσει θετικό αποτύπωμα στην αγορά εργασίας. Αυτό, άλλωστε, είχε διαφανεί και από την προηγούμενη έρευνα του ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ (Φεβρουάριος 2021) όπου η ευρεία αξιοποίηση από τις επιχειρήσεις των μέτρων που έλαβε η κυβέρνηση για την συγκράτηση της απασχόλησης καταδεικνυε ότι τα μέτρα αυτά είχαν πετύχει τον βασικό τους σκοπό.

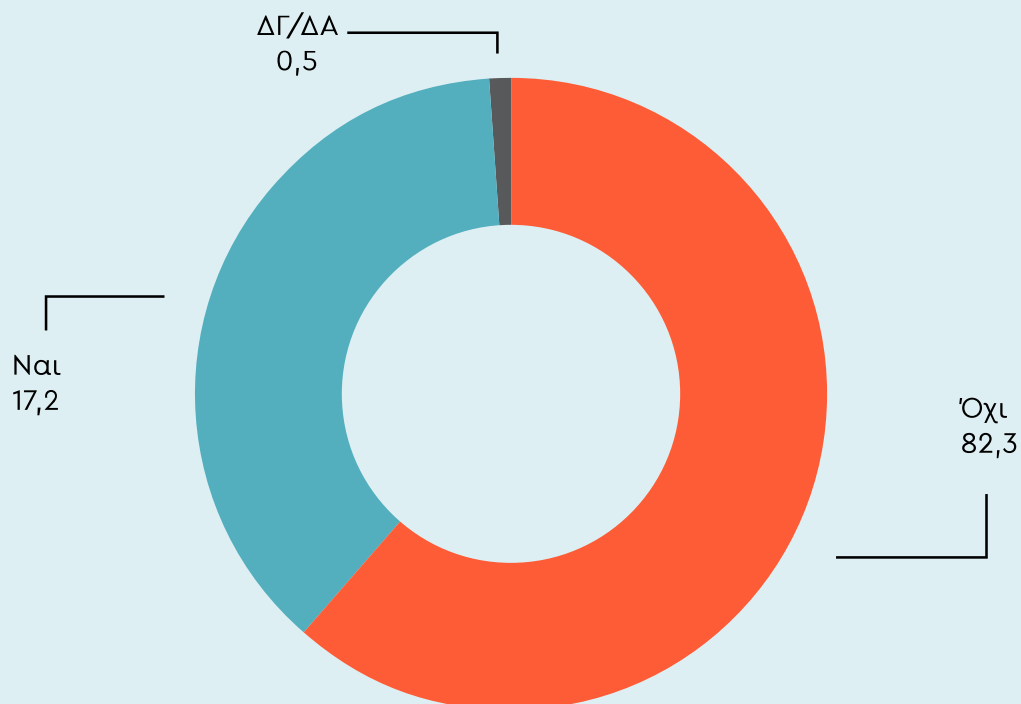
Ωστόσο, τα ζητήματα της έντονης κινητικότητας και ελαστικότητας που οφείλονται κατά κύριο λόγο στην εποχικότητα της επιχειρηματικής δραστηριότητας και χαρακτηρίζει τα τελευταία χρόνια την ελληνική αγορά εργασίας παραμένουν. Το 37,6% των επιχειρήσεων απασχολούν προσωπικό μερικής/εκ περιτροπής απασχόλησης έναντι του 61,5% που το προσωπικό του είναι πλήρους απασχόλησης (Γράφημα 21). Ανάλογα ποσοστά καταγράφονται και στις μηνιαίες εκθέσεις του ΠΣ ΕΡΓΑ-ΝΗ, όπου επιπλέον συνεχίζει να καταγράφεται και έντονη κινητικότητα, δεδομένου ότι το εξάμηνο Ιανουαρίου - Ιουνίου 2021 αθροιστικά δηλώθηκαν 995.596 προσλήψεις και 742.986 αποχωρήσεις.

⁷ Δελτίο Τύπου ΕΛΣΤΑΤ: ΕΡΕΥΝΑ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ: Ιούνιος 2021

Γράφημα 20: Απασχόληση – Ανά κατηγορία –

Γράφημα 21: Απασχολείτε προσωπικό με μερική/εκ περιτροπής απασχόληση;
-ΒΑΣΗ: Όσοι έχουν δηλώσει ότι απασχολούν αμειβόμενο προσωπικό-

Η εποχικότητα που στην προκειμένη συγκυρία οφείλεται και στην αβεβαιότητα φαίνεται από το εύρημα πως για το επόμενο εξάμηνο το ισοζύγιο μεταξύ των επιχειρήσεων που θα προσλάβουν/ αποδεσμεύσουν προσωπικό είναι αρνητικό, κάτι που έχει παρατηρηθεί σε όλες σχεδόν τις σχετικές έρευνες που έχει διεξάγει το ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ και αφορούν τις εκτιμήσεις των επιχειρήσεων ως προς το προσωπικό τους για τα Β εξάμηνα των ετών. Συγκεκριμένα, το 5,5% των επιχειρήσεων θα αυξήσει το προσωπικό του έναντι του 6,1% που θα το μειώσει. Ο τομέας των υπηρεσιών είναι εκείνος που παρουσιάζει αρνητικό ισοζύγιο ως προς τις εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για το προσωπικό τους, έναντι του εμπορίου και της μεταποίησης που το ισοζύγιο είναι θετικό. Ειδικότερα, το 8,4% των επιχειρήσεων του τομέα των υπηρεσιών θα μειώσουν το προσωπικό τους, έναντι του 6,2% που θα το αυξήσει. Όσον αφορά τις επιχειρήσεις που το προηγούμενο διάστημα είχαν αναστείλει τη λειτουργία τους με κρατική εντολή το 3,1% δήλωσε πως θα αυξήσει το προσωπικό του έναντι του 5,8% που δήλωσε πως θα το μειώσει. Αντίστοιχα, το 3,1% των επιχειρήσεων εστίασης δήλωσε πως το επόμενο εξάμηνο θα αυξήσει το προσωπικό του έναντι του 15,5% που δήλωσε πως θα το μειώσει. Η σημαντική αυτή διαφορά στο ισοζύγιο που καταγράφουν οι επιχειρήσεις εστίασης υποδηλώνει και την δύσκολη θέση που βρίσκεται ο κλάδος λόγω των περιορισμών που έχουν υιοθετηθεί στην δραστηριότητα και ως εκ τούτου, γεννούν την ανάγκη συνέχισης των μέτρων συγκράτησης της απασχόλησης για τις επιχειρήσεις αυτές.

ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ Β ΕΞΑΜΗΝΟ 2021

Οι προσδοκίες για το Β εξάμηνο του 2021 παρουσιάζουν βελτίωση σε σύγκριση με τις δυο προηγούμενες έρευνες κλίματος καθώς είναι περισσότερες οι επιχειρήσεις που αισιοδοξούν για το επόμενο διάστημα. Ωστόσο, το μεγαλύτερο μέρος των επιχειρήσεων συνεχίζει να είναι απαισιόδοξο για το επόμενο διάστημα, δεδομένου ότι το 39,4% αναμένει να επιδεινωθεί η οικονομική του κατάσταση, έναντι του 20,6% που θεωρεί πως θα βελτιωθεί και του 27,4% που δηλώνει πως θα παραμείνει αμετάβλητη. Χαρακτηριστικό είναι μάλιστα πως με βάση τα στοιχεία της έρευνας το 86,4% των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων θεωρεί πως η οικονομική κρίση που έχει προκαλέσει η πανδημία θα διαρκέσει τουλάχιστον άλλα 2 χρόνια, με τους επιχειρηματίες της εστίασης να καταγράφουν το μεγαλύτερο ποσοστό (91%).

Στους επιμέρους δείκτες, το 33,7% των επιχειρήσεων δηλώνει πως το επόμενο εξάμηνο θα μειωθεί ο κύκλος εργασιών του, έναντι του 23,6% που θεωρεί πως θα αυξηθεί και του 30,7% που δηλώνει πως θα παραμείνει αμετάβλητος. Ανάλογα είναι τα ευρήματα και για τη ζήτηση, τις παραγγελίες και τη ρευστότητα (Γράφημα 22). Συγκεκριμένα ως προς τη ζήτηση το 23,9% δηλώνει πως θα αυξηθεί το επόμενο εξάμηνο, το 34,6% πως θα μειωθεί και το 29,7% πως θα παραμείνει αμετάβλητη. Ως προς τις παραγγελίες, το 22,4% δηλώνει πως θα αυξηθούν το επόμενο εξάμηνο, το 34% πως θα μειωθούν και το 31,5% πως δεν θα μεταβληθούν. Σχετικά με την ρευστότητα, το 22,9% θεωρεί πως θα αυξηθεί το επόμενο εξάμηνο, το 35,4% πως θα μειωθεί και το 30,5% πως δεν θα μεταβληθεί. Όσον αφορά την επενδυτική δραστηριότητα το 14,2% των επιχειρήσεων δήλωσε πως θα προχωρήσει σε κάποιου είδους επένδυση το επόμενο εξάμηνο, γεγονός που είναι θετικό καθώς το ποσοστό των επιχειρήσεων που δηλώνει πως θα κάνει επενδύσεις τείνει να αγγίξει τα προ πανδημίας ποσοστά των ερευνών του ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ.

Όσον αφορά τις τιμές αγαθών/υπηρεσιών, το 22,2% των επιχειρήσεων δηλώνουν ότι θα αυξήσουν τις τιμές τους το επόμενο εξάμηνο, έναντι μόλις του 8,2% που δηλώνει πως θα τις μειώσει και του 61,8% που δεν θα τις μεταβάλει. Το ποσοστό των επιχειρήσεων που δηλώνουν πως θα αυξήσουν τις τιμές τους είναι το μεγαλύτερο που έχει καταγραφεί σε έρευνα κλίματος του ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ και μάλιστα είναι τριπλάσιο σε σχέση με τις έρευνες των τελευταίων πέντε ετών. Από τα στοιχεία φαίνεται πως το επόμενο εξάμηνο θα συνεχιστούν οι ανατιμήσεις σε προϊόντα και υπηρεσίες, ένα ζήτημα που υπό την παρούσα δυσμενή συγκυρία μειώνει περαιτέρω το εισόδημα νοικοκυριών και επιχειρήσεων.

ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΟΦΕΙΛΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Μειωμένα είναι τα ποσοστά των επιχειρήσεων που δηλώνουν πως έχουν ληξιπρόθεσμες οφειλές σε όλες τις κατηγορίες υποχρεώσεων, σε σύγκριση με εκείνα των προηγούμενων εξαμηνιαίων ερευνών του ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ (Φεβρουάριος 2021 και Ιούλιος 2020) (Γράφημα 23). Οι επιχειρήσεις που αντιμετωπίζουν μεγαλύτερα προβλήματα αποπληρωμής των υποχρεώσεων τους παρατηρούνται περισσότερο στις μικρότερες με βάση τον κύκλο εργασιών επιχειρήσεις (έως 50.000 €), έναντι των υπόλοιπων.

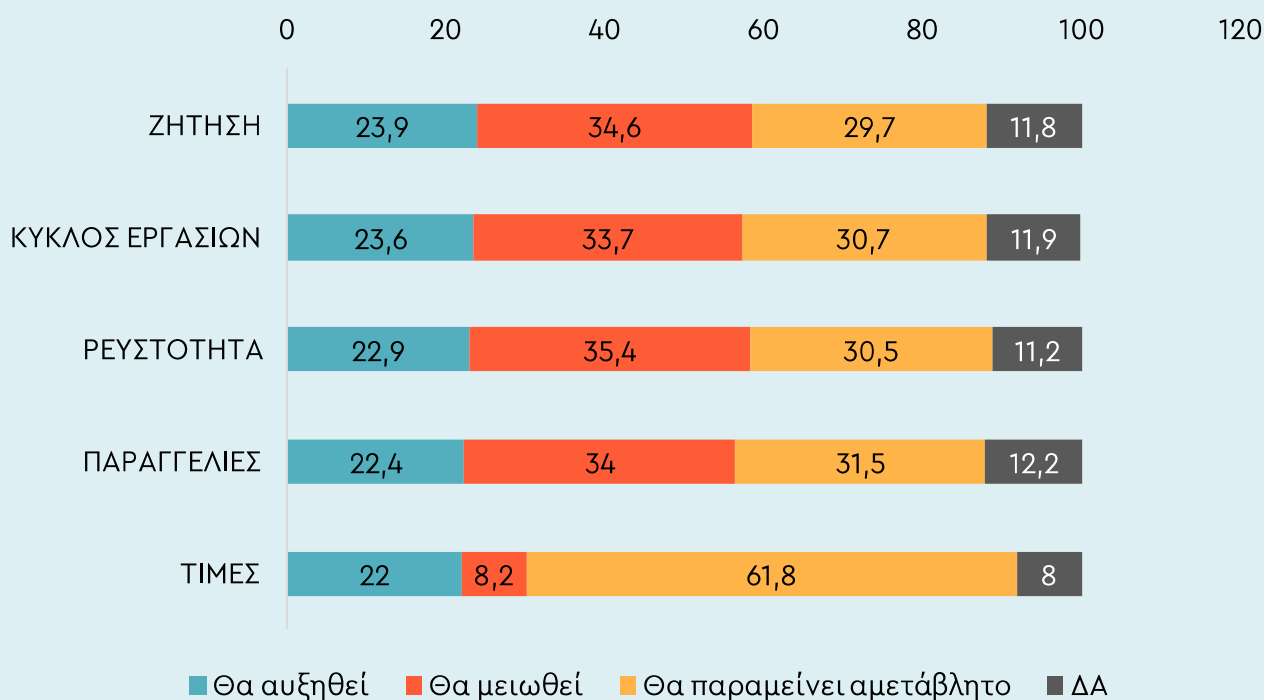
Επιπλέον, όπου έχουν ληφθεί αποτελεσματικά μέτρα για την ανακούφιση των επιχειρήσεων οι ληξιπρόθεσμες οφειλές φαίνεται πως έχουν περιοριστεί. Ειδικότερα, όσον αφορά τα ενοίκια, το ποσοστό των επιχειρήσεων που έχει καθυστερημένες οφειλές είναι μειωμένο σε σχέση με τις προηγούμενες έρευνες του ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ προσεγγίζοντας τα επίπεδα της προ Covid-19 περιόδου. Συγκεκριμένα, το 19,5% των επιχειρήσεων που έχουν ενοίκιο δήλωσαν πως έχουν καθυστερημένες οφειλές έναντι του 23% της έρευνας του Φεβρουαρίου του 2021 και του 30% της έρευνας του Ιουλίου του 2020. Φαίνεται συνεπώς πως το μέτρο μείωσης/απαλλαγής ενοικίου οδήγησε σε μείωση των οφειλετών. Ανάλογη είναι η εικόνα και ως προς τις ληξιπρόθεσμες οφειλές προς το πρώην ΙΚΑ, όπου καταγράφεται μείωση των οφειλετών. Ειδικότερα το 10,2% δήλωσε πως έχει ληξιπρόθεσμες οφειλές προς το πρώην ΙΚΑ, έναντι του 13,1% που ήταν το Φεβρουάριο του 2021 και του 16,9% τον Ιούλιο του 2020. Η μείωση των οφειλετών σε επίπεδα προ πανδημίας πιθανότατα οφείλεται στα μέτρα στήριξης της απασχόλησης που έχουν ληφθεί και στα οποία προβλέπεται πλήρης κάλυψη των ασφαλιστικών εισφορών των εργαζομένων από το Δημόσιο.

Από την άλλη μεριά, όπου δεν έχουν ληφθεί στοχευμένα ή επαρκή μέτρα στήριξης παρατηρούνται υψηλά ποσοστά μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων που αδυνατούν να ανταπεξέλθουν στις υποχρεώσεις τους.

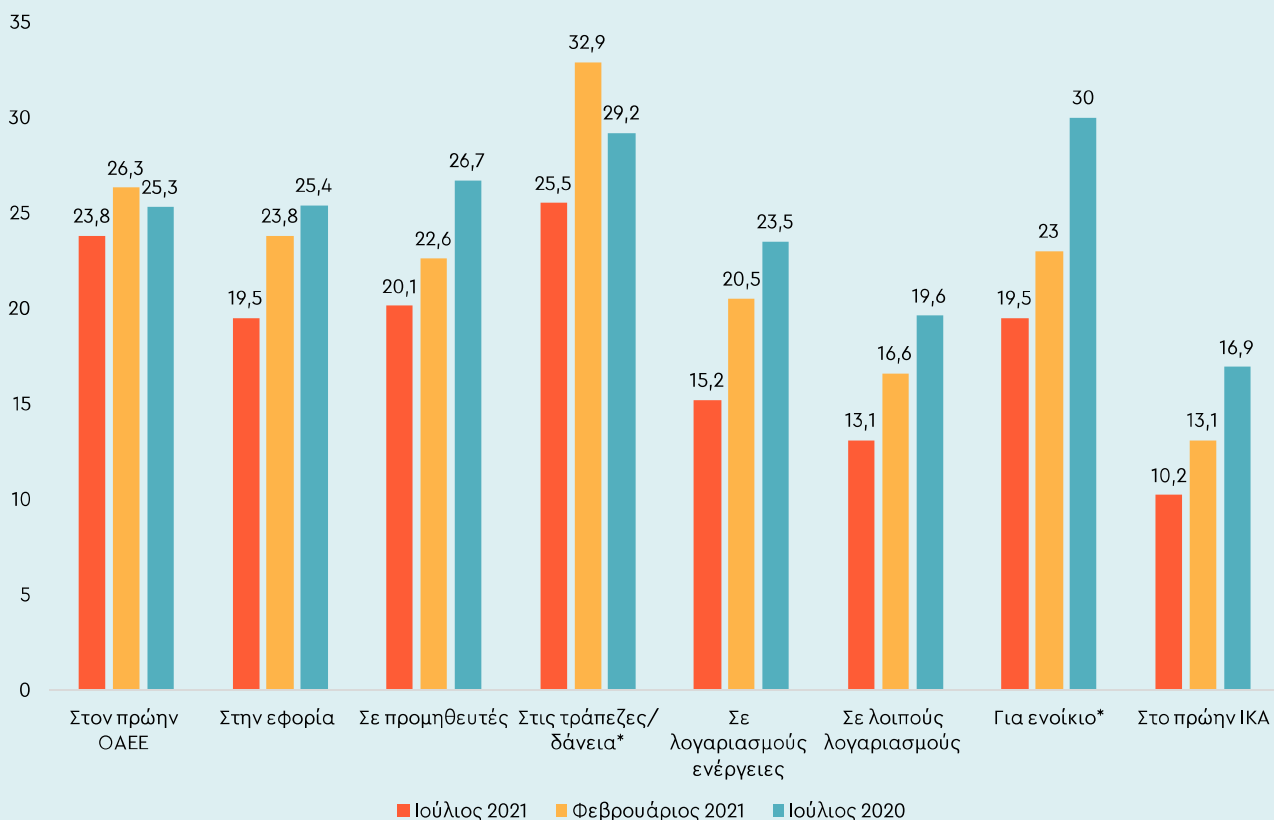
Συγκεκριμένα, υψηλά παραμένουν τα ποσοστά των επιχειρήσεων που έχουν ληξιπρόθεσμες οφειλές προς τον πρώην ΟΑΕΕ (23,8%). Μάλιστα, τα ποσοστά αυτά εκτινάσσονται για τις επιχειρήσεις που έχουν αναστείλει τη λειτουργία τους με κρατική εντολή (32,1%) καθώς και τις επιχειρήσεις εστίασης (37,1%).

Επιπλέον, αν και μειωμένα, παραμένουν υψηλά τα ποσοστά ληξιπρόθεσμων οφειλών για όλες τις υπόλοιπες κατηγορίες. Συγκεκριμένα το 19,5% των επιχειρήσεων δηλώνει πως έχει ληξιπρόθεσμες οφειλές προς την εφορία, το 20,1% προς προμηθευτές, το 15,2% σε λογαριασμούς ενέργειας και το 13,1% σε λοιπούς λογαριασμούς (πχ τηλεφώνο, ύδρευση). Όσον αφορά τις επιχειρήσεις που έχουν τραπεζικά δάνεια, το 25,5% αυτών (πολύ υψηλό ποσοστό), έχει ληξιπρόθεσμες οφειλές προς τις τράπεζες.

Γράφημα 22: Πρόβλεψη επόμενου εξαμήνου – Συγκεντρωτικό γράφημα

Γράφημα 23: Επιχειρήσεις που έχουν καθυστερημένες οφειλές
ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟ ΓΡΑΦΗΜΑ ΙΟΥΛΙΟΣ 2020 – ΙΟΥΛΙΟΣ 2021

Ως προς τις εκτιμήσεις των επιχειρήσεων (Γράφημα 24) για το επόμενο διάστημα, η κατάσταση προδιαγράφεται δύσκολη, αν και οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων ως προς τις υποχρεώσεις τους είναι σημαντικά καλύτερες σε σχέση με τα ευρήματα της έρευνας του Φεβρουάριου του 2021. Οι προβλέψεις μάλιστα σε κατηγορίες υποχρεώσεων που το προηγούμενο εξάμηνο υιοθετήθηκαν στοχευμένα μέτρα στήριξης των επιχειρήσεων είναι θεαματικά καλύτερες σε σχέση με εκείνες της έρευνας του Φεβρουαρίου του 2021. Συγκεκριμένα, οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για την δυνατότητα πληρωμής των υποχρεώσεων ενοικίου και τραπεζικών δανείων έχουν βελτιωθεί σημαντικά κάτι που πιθανότατα οφείλεται τόσο στο μέτρο μείωσης/ απαλλαγής ενοικίου όσο και στο πρόγραμμα Γέφυρα 2.

Πέραν τούτου, 1 στις 5 επιχειρήσεις θεωρεί πως το επόμενο εξάμηνο δεν θα μπορέσει να ανταποκριθεί :

- ▶ στις υποχρεώσεις προς τον πρώην ΟΑΕΕ (20,8%)
- ▶ στις φορολογικές της υποχρεώσεις (20,8%)
- ▶ στις υποχρεώσεις ενοικίου (19% των επιχειρήσεων που έχουν ενοίκιο)
- ▶ στις υποχρεώσεις προς προμηθευτές (19,2%)
- ▶ στις τραπεζικές της υποχρεώσεις (20,2% των επιχειρήσεων που έχουν τραπεζικά δάνεια)

Επιπλέον το 16,5% των επιχειρήσεων δηλώνει πως δεν θα μπορέσει να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις σε λογαριασμούς ενέργειας, το 15,9% σε λοιπούς λογαριασμούς και το 16,9% στις υποχρεώσεις προς το πρώην ΙΚΑ.

Όσον αφορά τις επιχειρήσεις που έχουν αναστείλει τη λειτουργία τους με κρατική εντολή και τις επιχειρήσεις εστίασης, οι προοπτικές φαίνονται περισσότερο δυσοίωνες.

Ειδικότερα όσον αφορά τις επιχειρήσεις που ανέστειλαν τη λειτουργία τους με κρατική εντολή 1 στις 4 δηλώνει πως δεν θα μπορέσει να ανταποκριθεί:

- ▶ στις υποχρεώσεις ενοικίου (26,7% των επιχειρήσεων που έχουν ενοίκιο)
- ▶ στις υποχρεώσεις τους προς προμηθευτές (26,3%)
- ▶ στις υποχρεώσεις της προς τον πρώην ΟΑΕΕ (26,3%)
- ▶ στις φορολογικές της υποχρεώσεις (26,8%)

Χειρότερη είναι η εικόνα για τις επιχειρήσεις εστίασης καθώς 1 στις 3 δηλώνει πως το επόμενο εξάμηνο δεν θα μπορέσει να ανταποκριθεί :

- ▶ στις υποχρεώσεις ενοικίου (35,6% των επιχειρήσεων που έχουν ενοίκιο)
- ▶ στις υποχρεώσεις για λογαριασμούς ενέργειας (30,9%)
- ▶ στις υποχρεώσεις για λοιπούς λογαριασμούς (29,9%)
- ▶ στις υποχρεώσεις προς προμηθευτές (35,6%)

- ▶ στις υποχρεώσεις προς το πρώην ΙΚΑ (28,9%)
- ▶ στις υποχρεώσεις προς τον πρώην ΟΑΕΕ (31,9%)
- ▶ στις φορολογικές υποχρεώσεις (31,9%)

Τα παραπάνω στοιχεία υποδηλώνουν ότι πιθανόν το επόμενο διάστημα να πρέπει να ληφθούν επιπρόσθετα μέτρα στήριξης των επιχειρήσεων που ανέστειλαν τη λειτουργία τους με κρατική εντολή και ιδιαίτερα των επιχειρήσεων εστίασης που οι εκτεταμένοι περιορισμοί που έχουν υιοθετηθεί για την λειτουργία τους μειώνουν τη δυνατότητα τους να ανταπεξέλθουν στο σύνολο των υποχρεώσεων τους.

Βιωσιμότητα επιχειρήσεων

Παρά τη βελτίωση των οικονομικών δεικτών που καταγράφεται στην έρευνα οικονομικού κλίματος των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων και υποδεικνύει πως δημιουργούνται προϋποθέσεις για την ανάκαμψη των επιχειρήσεων και της οικονομίας, το ποσοστό των επιχειρήσεων που εκφράζει τον φόβο για ενδεχόμενη διακοπή της δραστηριότητας του το επόμενο διάστημα παραμένει σε πολύ υψηλό επίπεδο.

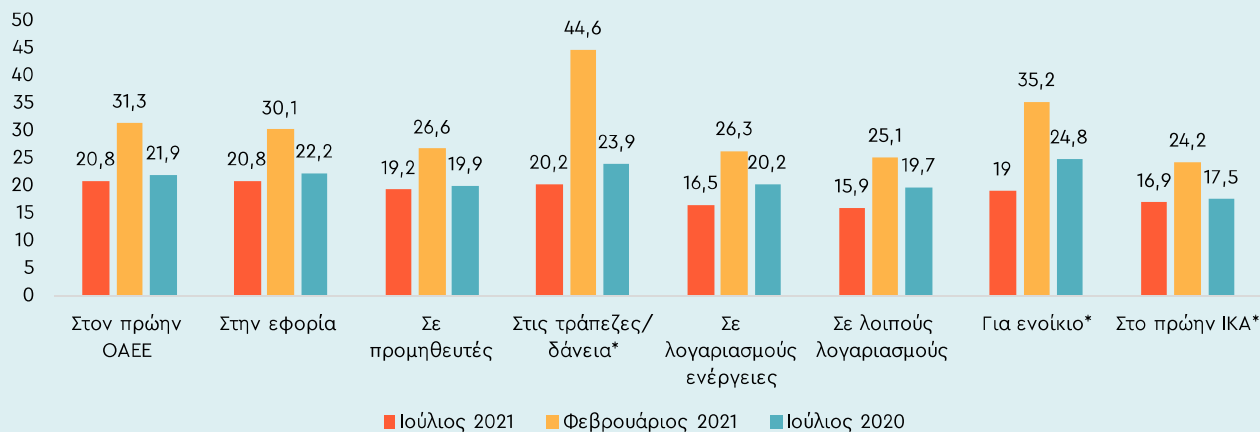
Ειδικότερα το 15,3% των επιχειρήσεων δηλώνει πως είναι πολύ πιθανό να διακόψει την δραστηριότητα το επόμενο διάστημα και το 21,4% αρκετά πιθανό. Από τις επιχειρήσεις αυτές, το 11,2% δηλώνει πως θα διακόψει τη λειτουργία του το επόμενο τρίμηνο, 39,7% το επόμενο εξάμηνο και το 48,1% αργότερα. Αθροιστικά, το 36,7% των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων δηλώνει πως είναι πολύ ή αρκετά πιθανό να διακόψει τη δραστηριότητα του το επόμενο διάστημα, έναντι του 38,2% που είχε καταγραφεί στην αντίστοιχη έρευνα του Φεβρουαρίου του 2021 και του 32,7% που είχε καταγραφεί στην έρευνα του Ιουλίου του 2020 (Γράφημα 25).

Στα επιμέρους στοιχεία τα υψηλότερα ποσοστά διακοπής της επιχειρηματικής δραστηριότητας καταγράφουν οι μικρότερες με βάση τον κύκλο εργασιών (κάτω από 50.000 €) (51,3%) και τον αριθμό εργαζομένων (χωρίς προσωπικό) (51,6%) επιχειρήσεις.

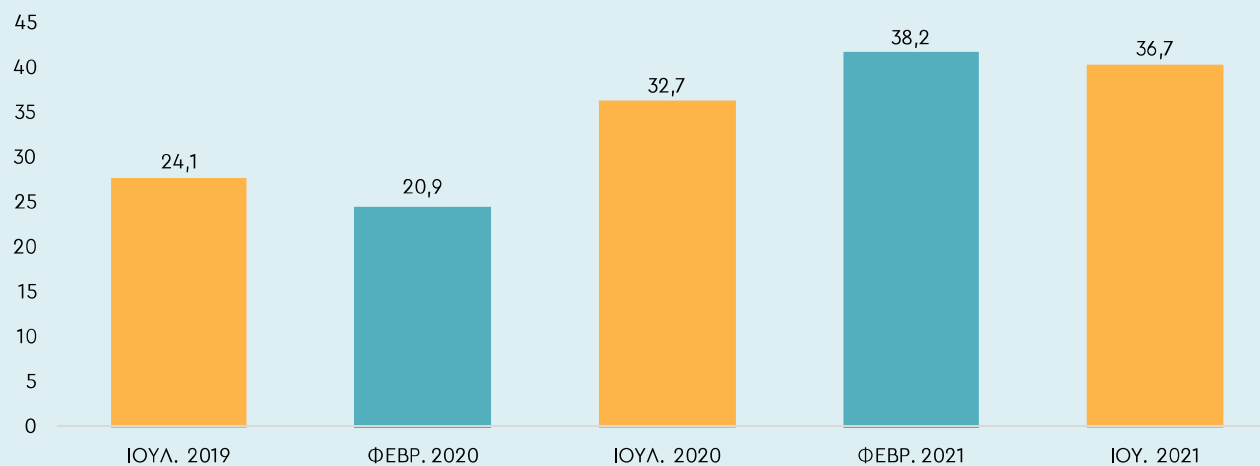
Εξαιρετικά δυσοίωνη παραμένει η κατάσταση ως προς τη βιωσιμότητα των επιχειρήσεων που έχουν αναστείλει τη λειτουργία τους με κρατική εντολή. Συγκεκριμένα, οι μισές επιχειρήσεις (50,9%) που έχουν τεθεί σε αναστολή λειτουργίας εκφράζουν το φόβο πως θα διακόψουν την λειτουργία τους το επόμενο διάστημα. Αντίστοιχα είναι και τα στοιχεία για τις επιχειρήσεις εστίασης (48,5%) (Πίνακας 7).

Τα παραπάνω καταδεικνύουν την εξαιρετικά ευάλωτη θέση που βρίσκονται οι επιχειρήσεις που αναγκάστηκαν να αναστείλουν ή να μειώσουν δραματικά τη δραστηριότητα τους για μεγάλα χρονικά διαστήματα λόγω της πανδημίας. Υποδεικνύουν επίσης πως τα μέτρα στήριξης, παρόλο που βοήθησαν τις επιχειρήσεις αυτές να παραμείνουν «ζωντανές», δεν είναι αρκετά για να εξασφαλίσουν τη βιωσιμότητα τους από μια ενδεχόμενη αρνητική μεταβολή στην οικονομική δραστηριότητα το επόμενο διάστημα.

Γράφημα 24: Επιχειρήσεις που εκτιμούν πως δεν θα μπορέσουν να ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις τους
ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟ ΓΡΑΦΗΜΑ ΙΟΥΛΙΟΣ 2020 – ΙΟΥΛΙΟΣ 2021

Γράφημα 25: Φόβος για ενδεχόμενο κλείσιμο της επιχείρησης
ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟ ΓΡΑΦΗΜΑ ΙΟΥΛΙΟΣ 2020 – ΙΟΥΛΙΟΣ 2021

Πίνακας 7: Με τις υπάρχουσες σήμερα συνθήκες και με τις προοπτικές όπως διαμορφώνονται, θεωρείτε πιθανό ή όχι το ενδεχόμενο η επιχείρησή σας να έχει σοβαρό πρόβλημα λειτουργίας το επόμενο διάστημα σε βαθμό που θα κινδυνεύει να κλείσει;

	Επιχειρήσεις που το τελευταίο εξάμηνο...			Επιχειρήσεις εστίασης
	ανέστειλαν την δραστηριότητα τους με κρατική εντολή	ανήκαν στις πληττόμενες βάσει ΚΑΔ επιχειρήσεις	Δεν ανήκαν σε καμία από τις παρακαείμενες κατηγορίες	
Πολύ & αρκετά πιθανό	50,9	36	25,9	48,5
Ελάχιστα & καθόλου πιθανό	46,4	61,4	71	50,5
Δ.Γ./Δ.Α.	2,7	2,5	3,1	1

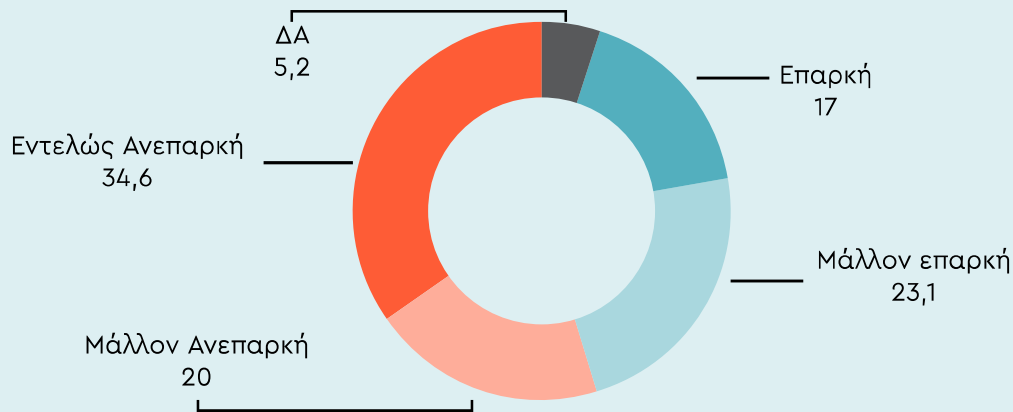
Αυτό άλλωστε φαίνεται και από την γενική αξιολόγηση των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων ως προς τα μέτρα που υιοθετήθηκαν για τη στήριξή τους. Συγκεκριμένα, το 54,6% των επιχειρήσεων θεωρούν πως τα μέτρα στήριξης ήταν ανεπαρκή ή μάλλον ανεπαρκή, έναντι του 40,1% που αξιολόγησε τα μέτρα ως επαρκή ή μάλλον επαρκή (Γράφημα 26). Μάλιστα τα ποσοστά αρνητικής αξιολόγησης από τις επιχειρήσεις που ανέστειλαν τη λειτουργία τους με κρατική εντολή και τις επιχειρήσεις εστίασης είναι σημαντικά μεγαλύτερα. Ειδικότερα, το 60,8% των επιχειρήσεων εστίασης θεωρεί τα μέτρα που υιοθετήθηκαν για τη στήριξη τους ως ανεπαρκή ή μάλλον ανεπαρκή, ενώ αντίστοιχα το 61,6% των επιχειρήσεων που ανέστειλαν τη λειτουργία τους με κρατική εντολή θεωρεί πως τα μέτρα που ελήφθησαν ήταν ανεπαρκή ή μάλλον ανεπαρκή.

Με βάση τα παραπάνω φαίνεται πως υπάρχει η ανάγκη επιπρόσθετων μέτρων στήριξης των επιχειρήσεων που επλήγησαν δυσανάλογα από την υγειονομική κρίση προκειμένου για να επανακτήσουν τη βιωσιμότητά τους.

Εργασιακό – Ασφαλιστικό

Όσον αφορά τις σοβαρές αλλαγές που επήλθαν στην αγορά εργασίας με τον νέο εργασιακό νόμο και την επικουρική ασφάλιση με το νέο ασφαλιστικό, αρνητικές σε γενικές γραμμές είναι οι απόψεις των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων. Για τον εργασιακό νόμο, θετική ή μάλλον θετική γνώμη έχει το 23,1% έναντι του 41,7% που έχει αρνητική ή μάλλον αρνητική γνώμη (Γράφημα 27). Για το νέο ασφαλιστικό, το 17,6% των επιχειρήσεων αξιολογεί θετικά ή μάλλον θετικά τις νέες ρυθμίσεις έναντι του 20,4% που το αξιολογεί αρνητικά ή μάλλον αρνητικά (Γράφημα 28). Χαρακτηριστικό και για τα δυο νομοσχέδια είναι το ιδιαίτερα υψηλό ποσοστό των επιχειρηματιών που δεν γνωρίζουν τις νέες ρυθμίσεις. Ειδικότερα το 32,3% των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων δεν γνωρίζει τις ρυθμίσεις που εισάγει ο νέος εργασιακός νόμος, ενώ η πλειονότητα των επιχειρήσεων (55,6%) δεν γνωρίζει τις αλλαγές που επέρχονται στο σύστημα επικουρικής ασφάλισης. Το εύρημα αυτό καταδεικνύει την ελλειμματική διαβούλευση (ποιοτικά και χρονικά) που γίνεται για τόσο σοβαρά ζητήματα και αρκετές φορές οδηγεί τις επιχειρήσεις σε μη συμμόρφωση λόγω άγνοιας.

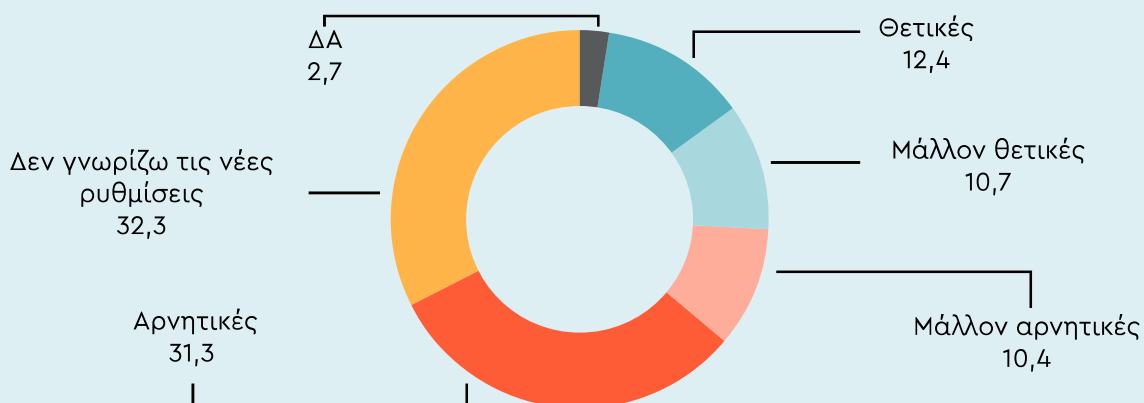
Γράφημα 26: Γενικά πώς αξιολογείτε τα μέτρα της κυβέρνησης για την στήριξη των επιχειρήσεων από τις επιπτώσεις της υγειονομικής κρίσης;

Ανεπαρκή & Μάλλον ανεπαρκή 54,6

Επαρκή & Μάλλον επαρκή 40,1

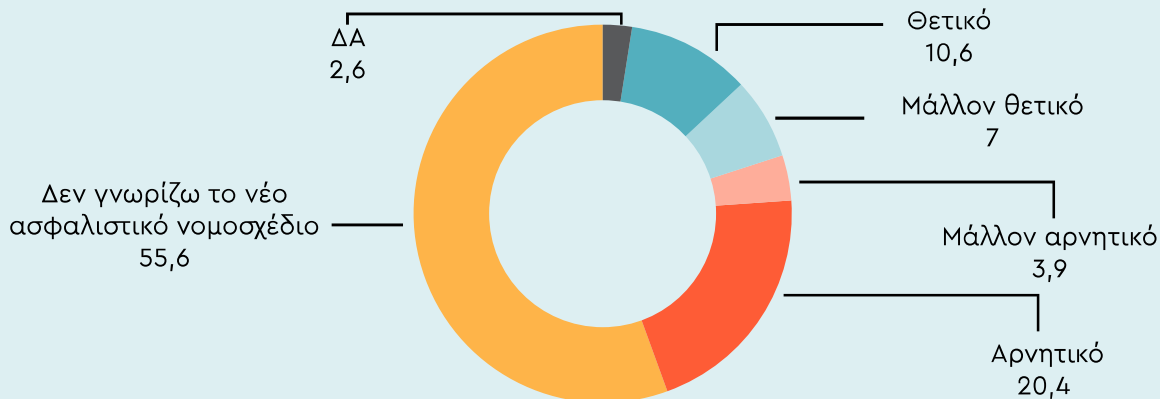
Γράφημα 27: Γενικά πώς αξιολογείτε τις ρυθμίσεις που εισάγει στην αγορά εργασίας ο νέος εργασιακός νόμος;

Αρνητικές & μάλλον αρνητικές : 41,7%

Θετικές & Μάλλον θετικές: 23,1%

Γράφημα 26: Γενικά πώς αξιολογείτε το νέο ασφαλιστικό νομοσχέδιο που εισάγει το κεφαλαιοποιητικό σύστημα στην επικουρική ασφάλιση;

Αρνητικό & μάλλον αρνητικό: 24,3%

Θετικό & Μάλλον θετικό: 17,6%

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ – ΣΥΝΘΕΣΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ

ΚΛΑΔΟΣ	Εμπόριο	37,9
	Μεταποίηση	24,0
	Υπηρεσίες	38,1
ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ	Χωρίς προσωπικό	31,6
	1 άτομο	20,5
	2-3 άτομα	21,8
	4-5 άτομα	9,8
	Πάνω από 5 άτομα	16,3
ΕΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ	έως 5 χρόνια	6,9
	5-10 χρόνια	8,4
	10-15 χρόνια	8,7
	Πάνω από 15 χρόνια	75,7
	ΔΑ	0,3
ΤΖΙΡΟΣ 2020	Κάτω από 50.000	45,8
	50 έως 100.000	14,8
	100-300.000	15,3
	300-500.000	5,2
	500 -1.000.000	4,6
	Πάνω από 1.000.0000	4,2
	ΔΑ	10,1
ΠΕΡΙΟΧΗ	EL3 ΑΤΤΙΚΗ	36,8
	EL4 ΝΗΣΙΑ ΑΙΓΑΙΟΥ & ΚΡΗΤΗ	12,7
	EL5 ΒΟΡΕΙΑ ΕΛΛΑΔΑ	26,9
	EL6 ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	23,6
ΝΟΜΙΚΗ ΜΟΡΦΗ	ΑΕ	8,8
	ΟΕ-ΕΕ	18,8
	ΕΠΕ	3,5
	ΙΚΕ	5,5
	Ατομική	63,4

Έτος Ίδρυσης 2006

ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ

Ινστιτούτο Μικρών Επιχειρήσεων
ΓΣΕΒΕΕ

Αθήνα

Αριστοτέλους 46, 104 33
210-8846852
info@imegsevee.gr

Θεσσαλονίκη

Κωλέττη 24, 54627
2310-545967, 2310-517843
thessaloniki@imegsevee.gr

Πάτρα

Πανεπιστημίου 170, 264 43
2610-438557
patra@imegsevee.gr

Ηράκλειο

Βασιλείου Πατρικίου 11, 71409
2810-361040, 2810-361080
iraklio@imegsevee.gr

Λάρισα

Καστοριάς 2α, 41335
2410-579876-7
larisa@imegsevee.gr

Ιωάννινα

Σταύρου Νιάρχου 94, 45500
26510-44727
ioannina@imegsevee.gr

Η έρευνα υλοποιήθηκε στο πλαίσιο του έργου «Παρεμβάσεις της ΓΣΕΒΕΕ για τη συστηματική παρακολούθηση και πρόγνωση αλλαγών του παραγωγικού και επιχειρηματικού περιβάλλοντος των μικρομεσαίων επιχειρήσεων» με κωδικό ΟΠΣ 5003864. Το έργο συγχρηματοδοτείται από την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα & Καινοτομία 2014-2020».

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης